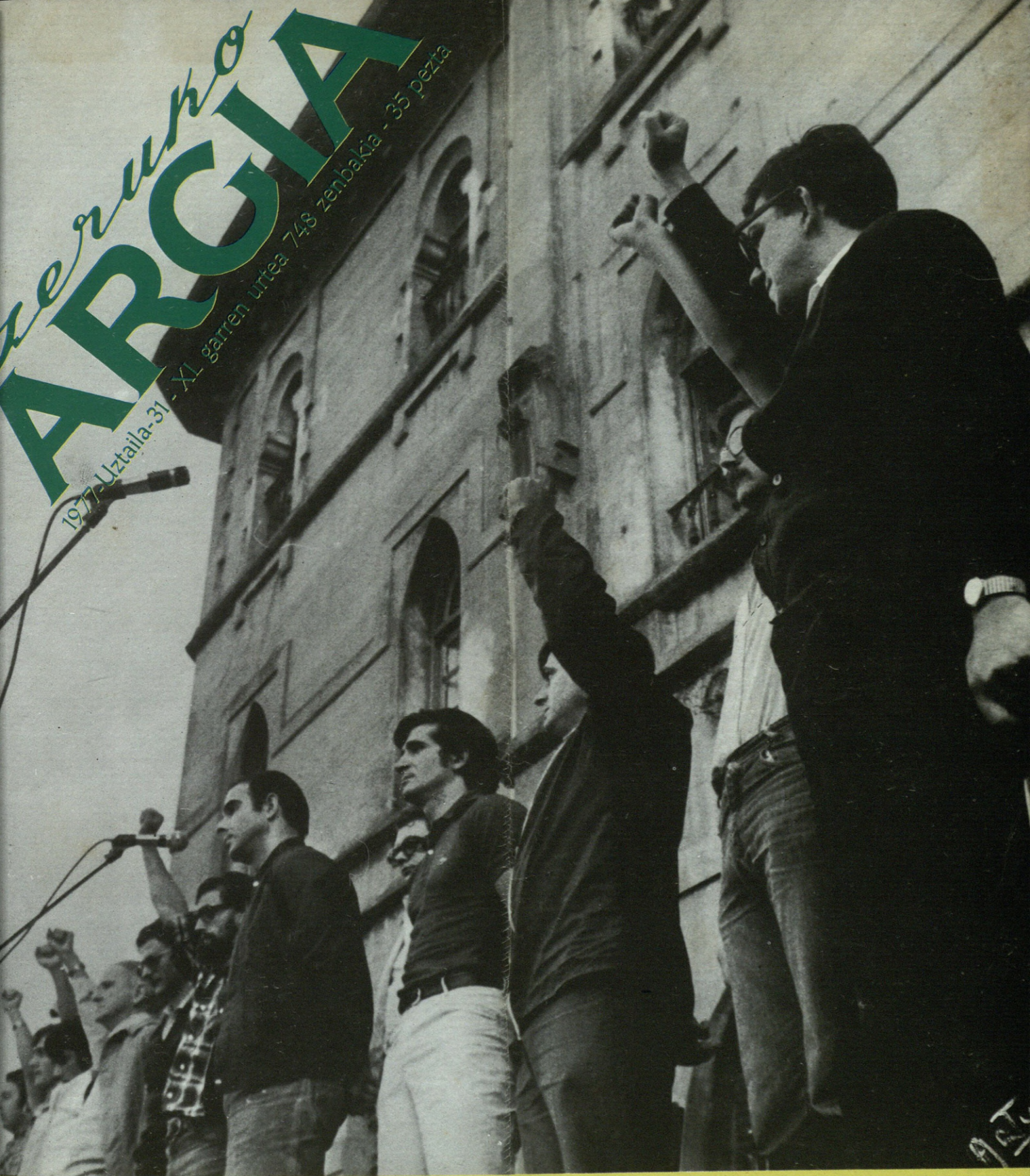

zeruño
ARCIA
1977-Uztaila-31 - XI garren urtea 748 zenbakia - 35 pezia

amnistia self service

EDERRAK BEZAIN EGOKIAK

Zaldibia - Apartado-23
Telf. 881580-880566

EMAN GABE HARTU

non zer

Politikaren hildotik	5
Estatu Batuetako erorketa	7
Lohitzuneko atun-festa	12-13
Wilson	15
Amnistia "self-service"	16-17
Apala: estatuen arrazoia	20
Indar nuklearrak ez	23

"Euzkadi bakarra da. Europako mapan laster bi kolore berri ikusiko ditugu: Euskal Herria eta Katalunya". Frantziako eta Espainiako mugazainen erdian, Telesforo Monzonek esandako hitz hauek badute itxaropen argirik.

Inperioaren mugak zaintzen dituzten mugazain hauek ulertzen ez duten hizkuntzak, kulturak, anaitasunak eta elkartu nahiak lotzen gaitu mugaren bi aldeetako euskaldunok. Muga ondoko alambre txarrantxadunek ez digute euskaldunak garela ahantz erazi. Euskadi bakarra dela aitortzen da mugaren bi aldeetan, nahiz eta Parisek eta Madrilek mendetan zehar, behin eta berriz, egia hori ukatu.

Muga horretako txarrantxetan zauritzeko eta hiltzeko arriskurik baldin bada ere, batetik bestera pasatzen den euskaldunok bada. Bazen, bada eta izango da. Espainiako espetxetatik Europara herbeste-ratuak izan zirenek Euskadi dela euskaldunon aberria aitortu dute, oraindik orain. Ipar eta Hego Euskadiren artean ezarri duten mugak ez duela hoientzat eragozpenik erakutsi dute. "Euskaldunek bakarrik dute gu Euskal Herritik bidaltzeko eskubiderik. Euskal Herriak, berriz, "Presoak eta herbeste-ratuak etxera" oihu egiten du" esan dute inork gezurtatzeko beldurrik gabe, ozenki.

Hitzetan eta paperetan eskubideak aitortzea nahi baldin badugu eskubide hoietaz baliatzen hasi behar dugu gure bizitzan. Eskubide hoiek erabiltzeagatik izango da zigorrik, haseran, erdian eta bukaeran. Baina, azkenean, irauten duenak irabazten du. Eman zai egoten dena goseak hiltzen da gure gizarte honetan. Gurea dena, eta indarrez ukatzen zaiguna, hartzen jakin behar da. Horixe egin dute, derriorean, herbeste-ratuak ere: baimenaren zai egon gabe etxeratu.

Askatasun ibilikoek ere berdin egin dute. Euskadi bakarra dela erakutsi dute. Mugaren txarrantxei jaramonik egin gabe batetik bestera pasatzen dira.

Apala askatzeak ere, besteak beste, esanahi hori du. Espainiari itzultzen ez zaie utzi behar Frantziako agintariei. Mugak guk jartzen ditugula erakutsi behar diegu, denei ere. Baina hori bakarrik ez dugu lortu behar frantsesen eskuetatik askatu behar dugu. Euskaldunon jokabideez euskaldunok bakarrik bait dugu hitza. Euskaldunok epaitzeko eskubidea euskaldunok dugu "Apala askatu" oihuan euskaldunon eskubide bat eskatzen da.

Guzti honek geuron etxean geuk agindu behar dugula adierazten du. Euskal Herriak bere buruaren jabe izateko eskubidea du. Foruak horixe ziren. Autonomiak geuron buruaren jabe izatera eramango gaituen bide izan behar du.

zeruko ARGIA

Lehendakari:

Kaifetano Ezeiza.

Buruzagi:

M. Aizaga, Elixabete Garmendia.

Zuzendari:

Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordeko:

Pilar Iparraguirre.

Berri-emale orokorrak

L. A. Aranberri "Amatño", Gexan Lantziri, Mikel Bujanda, Herrialde, Estepan Aldamiz-etxebarría.

Idazleak:

Alkiza, Arostegi, Amunsa, Ansola, I. Bujanda, Bakaikoa, Larresoro, Lete, Lertxundi, Lizarralde, Karlos Santamaría, Martín Ugalde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi...

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraiazarra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiakez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Etxetxukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katazuri (Durango), Barrenechea (Oñartzun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uria (Hernani), Gira (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Metal-Iturri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi).

Marraskilariak: Antton Olariaga.

Argazkilaria: Arturo Delgado-Loubet

Fotolitoak: Ernio S. L.

Jabea:

Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak. Burlada, Kale Nagusia, 50-1. Donostia, Okendo 22. Telf.: 41-95-88.

Moldiztegia eta Idazkola:

"Gráficas Semi"
Plaza Lasala, 3
Donostia
D. L.: 80-1963

HARPIDE SARIA:

Barruan	1100	ptz.
Korreo batasuneko herrietan	1300	ptz.
Atzerrietako beste herrietan	1600	ptz.
Airez	2500	ptz.
Salmenta (ale bakoitza)	35	ptz.

Ekologiaz zer ezkaintzen?

Agur:

Z.A.ren 744 zenbakian, ekologiari buruzko entrebista batean holan esaten du Mario Gaviriak: "ezker alde batetan ere lanpostuak nahi dituztelako, ekologia aberatsen zera deritzaie eta ez dago minberatasunik". Hau esaten dutela egia da. Nere eskutitza ez doa M. Gavieren kontra "ezkerra" ximplista eta atzerakoi horren kontra baino. Baiezpen hau (ekologiak langabezia ekartzen duela) ez baita zuzena.

Beste aldetik, "ezker" horrek bere betiko monomaniarekin, lanaren eskubidea soilki eskatzen du, lan gutxi egiteko eskubidea aipatu gabe: duintasunez bizitzeko behar dugun baino gauza gehiago produzitzeak ez du hordapena eta kapitalisten aberastasuna elikatu baizik egiten. Baina hau beste historia bat da.

Hala eta guztiz ere, ekosistemaren orekari begiruneak, hondapena suntsitzerakoan, lan gutxiago suposatzen du alde batetik; baina teknologia astun eta zentraltzaile zenbait baztertzekoan eta helgarriago eta gizaerazkoagoak diren batzuk aukeratzekoan, langabezia ez litzateke gehituko. Alderantziz, lantegi garestiek eta sofistikatuek lan gutxi eskatzen dute.

Nuklear zentral bat zuzentzeko, adibidez, ingeneru dozena gutxi aski dira, gehienetan inportatuak, oso espezializatuak izan behar direlako. Ereiketaren epean lan asko dago, egia: batez ere lurkenketa eta inmigrationeekin ohi dituzten lan gogorak. Baina inmigrazioa ez da irtenbide bat, arazo bat baizik.

Ekologistek kontra borrokatzen dituzten industria zentraltzaileek baliakizunari begiratzin diote, inolaz ere oroen onurari. Beren instalazio tokia aukeratzeko orduan lur emankorrak eta ugariak nahiago izan ohi dituzte; han finkaturiko nekazari gehiago eta bortxagoaz inposatzen dituzte beren proiektuak. Hori gertatu da Valenciako Ford lantegiarekin, gauza bera

As Encrobasen. Nekazariei lurrak kentzea, hau langabeziaren kontra gudukatzeko modu bixia!

Berdin papelerak kutsarazle eta zikinak kostalden jartzen nahi diranean: lanpostu batzuk eskaintzearen trukez, bertan dauden maskortegi guztiak galarazten dituzte hortaz bizi ziren gutzietan lanbideak kenduz.

Gure herrian ere bai gero eta gutxiago bizi daiteke artzaintzaz. Gure mendiak pinuz beteirik daude eta. Bakarrik zabaldua handien jabeek atera dezakete bizitzeko aina. Besteentzat, gehienentzat, diru laguntza eskasa gertatzen da, ez bizibide bat. Hori bai, gure katarro bakoitzean hiru kuxa kleenex bota ditzakegu lasaitasun handienaz eta merke gainera...

Adibideak arlo guztietan aurkitu daitezke. Orain gutxi dela Z.A.n agiri da Tausteko gaudutegi eskerga: 1.200 behi gobernatzeko 21 pertsona behar dira. Behi gaixoak, holako metaketan bizi ezker zenbat antibiotiko ez dute irentsi beharko!

Laburki, langabezia suntsitzeko hobe genduke ohitura ekologista batzuei eustea. "Envase sin retorno" delako sistiemari uko egitea: ontzien berreskuraketak botatzeak baino lan gehiago eskatzen duelako eta batipat, lehengaiaren ekonomia handia suposatzen duelako. Zaborrak ergelki erre ordez, hobe litzateke berreziklatzea: udalentzat garestiago, baina sozialki merkeago. Badago lanpostu gehiago sortzeko holako bide asko. Eta ez soldadak ez pagatzeko oraingo industrial sistemak praktikatzin duen sailezko produkzioa, mekaniketa eta zentralpena, kalitatea kontuan hartu gabe.

Handikeri gutxiagoko produzio batek lan aberasgarriago eskaintzen du, ez ain alienagarria agian.

Ekologiaren kontra dagoen "ezkerraren" atal honiek aukera politiko bat egin du: gizarte molde bat nahi du, orain jasaten dugunaren antzekoa hain zuzen. "Ezker" horrek bakarrik boterea hartu nahi du, produzio eta bizi erak aldatu gabe; gerla moldeak ere kontserbatu nahi dituzte: Frantziako P.C.k bonba atomika onhartu du (hortan lan egiten dutenei lanposturik gabe ez uzteko izango ote? Sinestekoa da: Hego Afrikako gobernu arrazistak beltzak gustora hil ditzan Frantziak armak saltzen dizkio; arma lantegietako enplegaua defendatzeko "ezker" ez du inoiz hori salatu).

Gizarte era sostegatzin duten egiturak ez dira soilki ekonomia eta politika mailakoak: tekniko mailakoak era bai.

Berari komeni zaion gizartea eraikitzeko teknikabideak aukeratzen ondo daki klase nagusiak. Teknika horiek, instalatuta egon eta gero determinatzen dituzte erakundearen dimensioa eta funtsa, indibiduen arteko eta sozial harremanak, jerarkiaren zurrutasun ala elastikotasuna eta eginkizunen banaketaren opakotasun ala gerdentasuna. Teknika astunenean, kutsagarrienean eta ekologiko oreka gehien hondatzen dutenak elitearen dominazioa errazten dute, beren potentziaren konzentratzearen bidez, beren jardueraren zurrutasunaren bidez eta beren agintearen baterakuntzaren bidez. Ondorioz, demokrazia, autogestioa eta sozialismoa baztertzin dituzte. "Ezker" ez ba du ezer kontra jartzeko... eskuina izango ote?

M. ARANA

ASKATASUNAREN IBILALDIA NON?

Kaixo lagunak:

Z. Argiaren irakurlea naiz eta azken zenbakietan hutsune bat topatu dut.

Hutsune hau "Askatasunaren ibilaldikoa" da. Nire ustez ibilaldi hau Euskal -herriaren mobilizazio garrantzitsu bat da. Nire ustez ere zuek, euskal aldizkariok gauza guzti hauen berri eman behar diguzte, eta 756. zenbakian ibilaldia hasi zen astekoa, ez du ezer jartzin.

Besterik gabe mila esker eta jarrai aurrera Bilbotar batek.

ASKATASUNAREN EDO LOTURAREN IBILALDIA?

Kaixo:

Izenburua, zenbaiti -eta sortzen den giroarekin gai honetaz, oraindik gehiago-nahiko ulergaitza egingo zaio. Baina, ez, ez noa ibilaldiaren funtsa jotzea nahi -ezta gutxiagorik ere-, baizik Zaratutik Donostira, dalako "columna A" k egin zituen erru "teknikoeri" kritikatzin bat egitera.

Zaratutera heltzerakoan, hasi ziren antolatzaileek altabozetatik hitzegiten, eta zer izango zen gure harridura dena erdaraz egiten zutela entzuterakoan; gauzak berdin jarraitu zuten, Usurbilera heldu arte. Hau, esan nion altaboza zuen bateri, euskaraz hitzegiteko, bestela alfer-alferrik geundela eta; berak erantzun zidan, euskaraz ez zakiela eta ezin zuela hitzegiti. Beste bateri gauz bera galdetzerakoan erantzun zidan, antolatzaile edo orden zainatzaileen artean euskaraz zekien bakarra zegoela, besteak ulertu eta ikasi egiten zutela (bainan...) eta ibilaldia aurrera iritezca zela gauza garrantzitsuenak.

Nire galdera ibilialdikoei eta irakurle guztiei zera da: euskaraz jarraitu behar al du izaten, orain arte bezala, bigarren mailako hizkuntza, edo hasi behar dugu ekintza denetan lehen, eta bakarra bezala erabiltzen?

Jaunak, hortarako ibilaldirik ez da antolatzen!

J.I.E.

Madridek ez gaitu salbatuko. Estatuak ez du Euskal Herria salbatuko. Han agertu beharra derrigorrezkoa izango da. Ez dut ukatuko. Nola ukatu, gainera? Baina salbamenaren ez digu inork erregalatuko. Pertsona eta herri garen aldetik nahi dugun askatasuna ez zaigu goitik etorriko mana bezala. Horrelakorik itxarotea opio hartzea da, herriak lo segi dezan. Gure zoria Madrilgo erabakiekin lotuta dagoela badakigun arren, baita ere diogu Madrilgo erabakiek zerikusi handia dutela hemen bertako ekintzaz, herri-ahaleginez, gure jendearen sakrifizioz. Hau da oinarria. Hura da gaina. Hau, azpiegitura. Hura, gainegitura. Elkarren artean harreman etengabeak dituzte.

Aginteak usteltzen du, esan ohi da. Egia mardula horixe. Erabateko aginteak erabateko ustelkeria dakar. Aginte-kutsuak ustelkutsua ematen du. Eta aginte-usteak berak ustel usaia dakar. Hau ez da gertatzen (inozakeria izango litzateke pentsatzea) Madrilgo edo Pariseko agintekin bakarrik. Berori gertzen da edozein mailan, dela mundukoa dela Europakoa, dela diputaziotakoa, dela udaletakoa, dela politik alderdietakoa, dela ugazabe elkartetakoa, dela langileen sindikatoetakoa. Aginteak, berez usteldu egiten du.

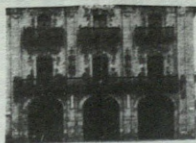
Eta politika, agintearen inguruko egitekoa denez, zikingarria gerta liteke. Horregatik esaten da politikari guztiek esku zikinak dituztela, eta esku zikinik ez duenak eskurik ez duela. Alegia, politika inguru guztia, hainbesteko interes, egoismo eta tirabiren zelaia delarik, nahitaezkoa duela zikingarria izatea. Eta bertatik argiro esan dezagun zikintzetik zikintzera alde galante dagoela. Gehienik, bere ustean, asmo leiazlez sartzen dira politika alorrean. Bere ideiei, beren klasekoei edo herriei lagundu nahi diete. Baina badira baita ere honelatsu mintzatzen direnak: "Beraiek berrogei urtean bapo aprobetxatu dira. Orain da gure txanda hori bera egiteko. Berak ederki aberastu ziren. Aberasteko ordua dugu orain guk". Izango dira horren nabarmen esan gabe asmo horiekin abiatzen direnak ere. Denetatik izaten baita Jaunaren mahastegian. Beraz badago politika zikinik eta politika garbirik, badago joko garbirik, badago joko zikinik.

Ez dira tentaldiak faltako. Besteak erori ziren zuloetan eror daitezke berriak. Gogora ditzagun ez hain zahar diren gertakariak. Matesak eta Soficoak, inmobiliariaren eskandaloak, espekulazio nazkagarriak, kapitalen atzerriratzeak eta abar.

Ez baita ahaztu behar kapitalismoaren aroan gaudela bete-betean, eta kapitalismoa dela egoismo beltzetan beltzena, zalekeria guztien bilduma atzerrirratzeak eta abar.

Eta baita ahaztu behar kapitalismoaren aroan gaudela bete-betean, eta kapitalismoa dela egoismo beltzetan beltzena, zalekeria guztien bilduma, bidezko eta bidegabeko probetxu guztien maisua.

Politik ustelkeriarik haundiena da he-

herriko plaza

politik ustelkeria

rri-diru eta ondasunak, guztien onerako erabili behar direnak noski, gutxi batzuen, oligarkia bildu baten mesede bakarrik erabiltzea, oligarkiak estatuaren jaun eta jabe izatea, agintzen jarraitzea. Honetxe estatuaren legezko nagusitasunari azpijan isila egiten dio, barrendik indarra kendu eta krisi larrietan amilerazi. Oligar-

kia hori izan da diruaren erreinua, zuzentasun gabeko erreinua, bake gabeko erreinua, egia eta bizitza gabeko erreinua, erretin deskristautu eta deskristautzailea, iferruaren erreinua, nahiz eta diru-erreinu hori askorentzat jainkoa izan, nahiz eta askorentzat katoliko agiri onena izan.

Lehen diktadura eta orain demokrazia ez dadila bakarrik izenez gerta. Izana da batik bat bestelatu beharra. Kontua ez da kateak aldatzea, baizik eta kate guztiak hautsi eta ezerezte. Guztizko aldakuntza nahi du herriak. Bizi-estilo berria. Egiazko gizarte anaikorra egintan, zerbitzuetan, seguru sozialetan, maila guztietako erlazioetan.

Politika behar da, baina, egia, jendearen arimak eta gorputzak, gizona, langilea, etorkizuna saldu gabarik.

Lehenagoak baino gauzago ez bagara herritarrak, bertan jaio eta kanpotik etorriak pozikago egon daitetzen, madarikatuak gu. Kutsadurak, lurrekoak, itsasokoak, aidekoak, arintzeko eta kentzeko ez bagara gehiago saiatzen, madarikatuak gu. Bai etxe berriak erosteko eta bai alki-lerrean, hartzeko modu erosagoak, langileen neurrikoak jartzen ez baditugu, terreneen espekulazioa behin eta betiko kenduz, madarikatuak gu. Denek hartukizuna, partekide izateko era duen sozietatea sortzen ez badugu, madarikatuak gu. Bakoitzari eta denei bizimolde dextente bat aseguratzen ez badiegu, madarikatuak gu. Hartara sasizko demokrazia piztu dugu eta ez izanezko eta egiazko demokrazia ekonomikoa eta soziala, ez herri-gobernua, zuzen-zuzen eta oso-osoan guztien onari den gainetik begiratu diona.

Moral erantzukizuna. Aldakuntzarako irikiera eta zabaltasuna. Zerbitzuko izpiritua. Gizarte hobetzeko lehia. Ekonomia berritzeko gogo. Elkar hizketarako prestutasuna. Horiek lagunduko diete politikoei aginteak eta aginte-kutsuak darioen ustelkeriatik ihes egiten.

Honetarako gauza zuzena deritzat beste zenbait tokietan egin izan dena praktikatzeko: bakoitzaren diruak eta jabetzak agiri argi batean ezartzea kargu hartzerakoan eta beste horrenbeste egin politik lana uztean edo bukatzean, horrela ur gardenean bezalaxe ikus dadin joko garbia ibili dela hasieratik azkeneko muturreraino.

Hauteskunde aurreko egunetan entzun dugu promesa ederrik. Ahalegin daitetela orain hitz emate horiek kunplitzen. Eta ezin denean ager bezaiote argiro herriari nolako oztopo eta eragozpenak aurkitu dituzten, alegia demokrazia bi sentiduetan ukan dezagun, batetik ordezkariak hautatzean eta bestetik ordezkarioi aditzean. Herriaren kontrola eta kritika ezinbestekoak dira, elkargo bakoitzaren autokritikaz gainera.

Gure giroa biziberritzen delarik, etorkizun txukunagoaren goiz sentia bihotz guztietan lora dadin.

I. BUJANDA

LOIOLAKO HERRI IRRATIA

1961: Herriak sortu zuen
1966: Herriak berpiztu zuen
1977: Herriak jasoko du

Entzun egunoro gure saioa, eguerdiko 12,30etatik ordubatera
Bilboko Herri Irratian (F.M.)
Donostiako Herri Irratian (O.M. eta F.M.)

Laguntzak zuzen itzazu aurrezki kutxa hauetara:

Donostiako Aurrezki Kutxa Munizipala: c/c 0/071786.8
Gipuzkoako Aurrezki Kutxa Probintziala: c/c 209659 - 2
Lan Kide Aurrezki: c/c 20.0. 00759-9

ezker abertzalea

Ezker abertzalearen legeztapenik ez dela emango. Hona hemen "Ministerio del Interior" delakoaren irizpidea berriki garbi asko azaldua. Eta zergatik? Alderdi horik denak "separatistak" omen direlako. Garai batetan euskaldun guztiok ginen separatistak. Geroago, militanteak ziren separatistak eta besteak euskaldun jatorrak. Gaur euskal abertzaleko militanteak jotzen dituzte separatista bakartzat. Honen arabera, bihar hauk ere euskaldun jatorrak izango dira. Eta orduan nor hartuko dute etsaitzat. biktimatizat, betiko beren politika eginenez jarraitzeko atxakitzat? Parlamentuan bere deputatu eta senadoreak dituen bitartean, ezker abertzalea legez kanpo eduki nahi dute. Herri bat gara bitartean, ezker abertzalea legez kanpo eduki nahi dute. Herri bat gara baina bi lege digu demokraziaren legea eta herriarena. Bi lege hautan zein da zentzuzkoena, aukeratu behar dena: Orain arte ez dute dudarik izan.

Durangoko Monzon eta hamar desterratuak

Uztailak 21 eta Durangok izan dira aurtengo Askatasun Ibilaldiko bigarren protagonistak, lehenengoa herria bera delarik. Zer eta hamar desterratu presentatu bertan Monzonekin, ia usterik guttienean. Egia esan, zerbaiten zurrumurrua entzunak ginen baina itxaropen haundirik jarri gabe. Espainiako gartzela zuloetatik hainbat odolez eta minez ateratako gudariak, lasai asko presentatu ziren guztion aurrean. Lasai asko, Gobernuaren (demokraziaren) legalitateak baino herriaren legalitateak (borrokak) gehiago lasaitzen dituztelako. Bidebatez kezkaturik ere agertu ziren, Euskal Herriaren Iraultzaren hildoa pauso haundiak eman baditugu ere, urrats haundiagoak eman beharrean aurkituko garela eta. Hontaz gudari guztiok bat zetozen. Penagarria izan zen zenbait alderdik. mitin-jaialdi hartaz

baliaturik, aurrez ukatua zuen probetxu partikularra atera nahi izatea. Herri borroka serio eta nonimoa baino nagiago du agian zenbaitek afan haundiko protagonismoa.

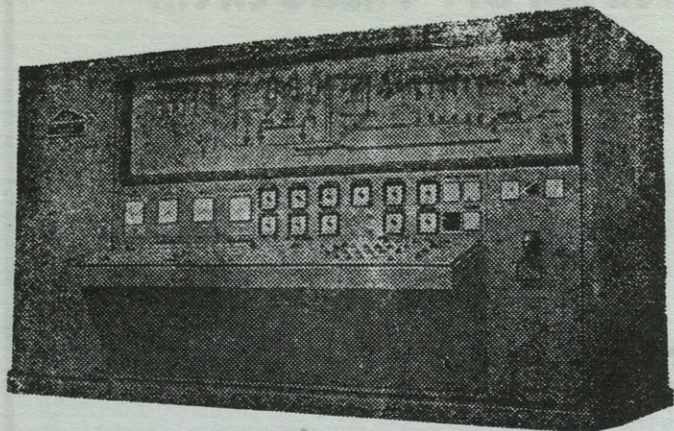
"Independentzia", "ETA, herria zuekin", "Apala askatu", "Herri harmatua, inoiz ez zanpatua", "Gora Euskadi Askatua, Sozialista eta Bätua" izan ziren hango oihu entzuneak. Giro borrokalaria, eranskorra, baikorra, gaztea, itxaropentsua. Azkenik Monzonen interbentzio luze bezain in teresgarria. Zahar guztiek horrela jokatuko balute beste oilar batek joko ligu ke kukurruku. "Hustu ditezela etxeak, hustu herriak, har dezagun guztiok parte Askatasunaren Ibilaldian" esanez bukatu zuen gudarien "aita" bezala presentatua izan zen Monzonek.

Foruen deuseztatze urtemuga

Uztailak 21 izan da baita ere gure historian zehar emandako gertaera negargarri baten urtemuga: Foruak galtzearen 101.urtemuga. Foruak galtzea, askatasuna galtzea, soberania galtzea. Eta galdutako soberania berriz eskuratzeko, batzuen itxaropena hain zuzen erazlelen beraien etxean kokatzen da, Madril en alegia. Ez alferrik! Ehundaka urtetan ibili zen Madrid guri Foruak kendu nahirik, 101 urte dira gaur gerraz erazi zizkigutela eta oraindik xeru-xeru Madrida begira, gerraz erazitakoa hango Parlamentuak bihotz onez emango digulakoan... Nolabaiteko herri harmada euskaldunik sortuko ez den bitartean, ez ahal da gure soberania amets hutsa besterik izango? Irdar harmaturik ez dugularik, gaur emandako ogi apurrak (estatutoa) noiz nahi kenduko dizkigute berri ere.

JON URRUJULEGI

TXIMIST - INDAR SAILLA

Departamento ELECTRICIDAD
LANERAKO, BANAKETARAKO TA AGINTZEKO
TRESNAGITZA

Aparatos de maniobra, distribución y control

P.A.T. (Alemania) **CIT ALCATEL (Francia)**
«Gruak» ez Iraultzeko Zembakizko Kontrolak
electroniko tresnak Ikusgalluak

OLIO - INDAR SAILLA

Departamento HIDRAULICO

REXROTH (Alemania)
Olio-urez osatutako erabateko programa servo-reguladorea berekin duenak.

HYDROMATIK (Alemania)
Uraga eta uragagiltza duten motorrak neurri aldakor eta iraunkorretan.

SIGMA (Frantzia)
Itsas lanetarako eta Obra Nagusitarako olio-urezko programak.

INDRAMAT (Alemania)
Servo-zuzentzailea.

MERKEL (Alemania)
Urarengandik babesteko loturak eta lanak.

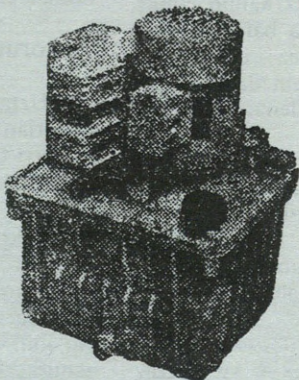
FORSHEDA (Suecia)
V-ring reten loturak.

RUAL (Italia)
Gol presiotarako uraga giltzadunak.

TUROLA (Italia)
Ozkadurazko uragak.

HYDAC (Alemania)
Indar irazkiak eta itzuleraoak.

ADA
Uztal gisako euskarriak.

Goimendi - Automatismo

AUTOMATISMO

Lantegi ta landolak:
Jolastokleta (Herrera)
SAN SEBASTIAN
Urrut. 353840 (7 arl) ta
353440 (5 arl)
Telex. 36173 GOIME E
Erakusketa eta denda:
Iparraguirre, 15. **SAN SEBASTIAN**
Urrut. 428082 ta 428625
Ordezkaritza:
VITORIA ETA MADRID

NORK KUKURRUKU!!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

Transportes **azkar** s. a.

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK
Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:
Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:
Málaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo, Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.
Urrutizkiñak: 552650 - 552654
Apartado 1381

JOSE ZINKUNEGIREN

OPTIKA DONOSTIAN

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gañera esne putzuak, Olek guziak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

estatu batuetako erorketa

Vietnango gerra bukatueta gero, zenbait espekulazio egin dira Estatu Batuetako inperioa erortzen hasi dela agertzeko. Erorketa hori egiazkoa den edo ez oraindik oso zaila da jakitea, baina ekonomilariak hor dabilta eztabaida gogor batean bakoitzak berea demonstratu nahian. Bakoitzak bere teoria defendatzeko bere arrazoi teorikoak, dato estatistikoz lagunduaz.

Ipar Ameriketarren inperioa ez dela ari erortzen, gehientxoena defendatzen dutenak, J. Petras eta R. Rhodes ditugu. Bi idazle hauek —“New Left Review”n ateratako artikulua batean— diotenez, Vietnamgo gerrak Estatu Batuetako inperialismoari antzian zituen zapaltzeko formak aldatzea bakarrik eginarazi omen dio. Kaduko zegoen sistema bat bukatu omen zen gerra harekin eta gerra hura bukatu eta gero, antzinako boterea hartu omen du berriro. Lurralde haiek, galtzeagatik, inperioak ez omen du erorpenik izango, berdin jarraituko omen du oraindik.

Egia da bi idazle hauentzat, egungo militargintzako presuestoa relatiboki; lehengoa baino ttipiagoa dela. Baina honek ez du esan nahi, inondik ere, Estatu Batuetako militar ahalmena galdu denik. Egun, Ipar Ameriketarek beste estatu batzuk dauzkate inperialismoaren indarra gordeko dutenak; adibidez Egipto, Brasil, Iran, e.a. Beraz ez daiteke esan, EE. BB. indar militarra galdu dutenik, aldaketa kualitatibo batzuk egin dituztela baizik, beren indarra beste estatu batzuen eskutian utziaz.

Beste aldetik, Ipar Ameriketako gastu publikoak: zerbitzuetakoa eta herriaren bizimodua ontzekoak hartu eta gastu militar osoarekin konparatzen badiugu, azken gastu honen zatia galtzen ari dela ikusiko da; hots militargintzako gastuak. Halaz ere, proportzio honek ez du esan nahi, militargintza beheratzen ari denik, absolutoki ez baita hola gertatzen ari. Gainera, inperialismoaren politika beti izan da metropoliko biztanleen bizimodua ahal den hobeena ematea, era hortan menpean dauden herrietako populazioa zapaltzen lagunduko bait diete inperialistei. Hortaz, Ipar Ameriketarren bizimodua ona bada eta etxean pakea badago eta hortarako kapitalistek estatuaren bidez inbertsioak egiten badituzte, zer har-mada hobeagoa dute inperialistek?

Gastu militarretik aparte badaude beste zenbait indikadore EE.BB.eko poderioa ez dela erori ikusteko. Produktu nazionalari dagokionez, EE. BB. etako hazkuntza beste edozein estatuetakoa bezain handia eta ona da. 1975ean, hiru hila bete hartuaz, Ipar Ameriketako hazkuntza beste Mendebaleko estatuetakoa baino handiagoa izan zen. Hortik aparte, egun ematen ari den rekuperaio ekonomikoa, EE.BB.etan hasi zen eta horri esker Mendebaleko beste estatuak aurreramen-du asko egiten ari dira, ekonomiaren arloan behintzat.

Rekuperazio ekonomiko hau emateko, ez dira kapitalistak izan inbertsioak egiten hasi direnak. Aurretik, EE.BB. eta

ko sindikatoak langileen eskaera ekonomikoak baztertzen saiatu dira. Han ere Europan bezala, sindikatoek beren paper negatiboa daukate eta “langileen” erakunde hauei esker, kapitalistek esplotatzeko tasea handitu egin dute, zeren alokairuak igotzeko frenurik handiena bereaiek ezarri baitute. Gero, inflazioaren bidez presioak alokairuak baino azkarrago igoaz —edo berdin, baino produktibitatearen gorapena kontuan hartu gabe— irabaziak handitzea posible izan da, era hortan kapitalistek inbertsitzeko alizientek dauzkata-rik. Datoak emateko —azken “The Economist”ek dioenez, alokairuak eta prezioak ehuneko 7 igo dira, azken urte hortan produktibitatea goratu delarik.

Mundu guztiko kapitalistek, posibilitate haundiagoa ikusi dute EE.BB.etan inbertitzean beren estuetan baino. Hortik Europa eta Japoniako kapitalistak han inbertsioak egitea. Holako zerbait esan daiteke estatu arabeai buruz. Yon Kippuren gerra bukatu eta gero, petrolioaren prezioak altxa zirenean, uste zen, arabeek bere estatuak industrializatuko zituztela petrolioak suposatzen zuen diru sarrerarekin. Baina diru gehienak Europara eta Ipar Ameriketara joaten hasi ziren, era hortan Mendebala nahiko kapitalekin arukitzen zelarik. Eta orain, egiten diren inbertsioak antzinakoak baino produktibitate handiagoa izango dute, zalantzarik gabe.

Azken alde hortan, Europako entrepresa handienetakoak, —Michelin eta Volkswagen-k— Estatu Batuetan egiten hasiak dira beren inbertsioak. Eta pentsatzen denez, entrepresa hauek egingo dituzten inbertsioetan, ahal den produktibitate handienetako makineria erabiliko dute, era honetan, Estatu Batuetako produktibitatearen media handituko delarik. Berdin esan genezake beste inbertsio askotaz eta honek, berriro ere, superproduktzioa eta langabezia ekarriko ditu.

Nahiz kontraesan guzti hauekin egon, Ipar Ameriketako ekonomia oraindik goratzen ari da, baina bere topeak ez ditu urruti izango hazkuntza hori berriro gelditzeko eta berriro, beste krisi batean murgiltzeko.

B. BAKAIKOA

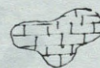
hormasprayko

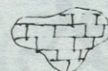
FSSSSs

GU
BETI
GUREAREKIN
AURRERA !

AU
REKIN
GUREAREKIN
AURRERA !

OLP/1984/5

gipuzkoan metaleko konbenioa

Patronalaren hitzaurre bat dela-eta
ELAK EZ DU IZENPETU GIPUZKOAKO METALEKO KONBENIOA

Bukatu da Gipuzkoako metaleko konbenioaren negoziaketa. Uztailearen 15ean nagusien ordezkariak— ADEGUI, EKOR eta independenteak— akordua lortzen zuten langike ordezkariekin —ELA-STV, UGT, CCOO, USO eta Ordezkarik Komisioak—. Geroztik 19 eta 20ean langile biltzarreak antolatu ziren konbenioaren martxa informatu, eztabaidatu eta langile orok erabaki bat hartzeko konbenioaren izenpetzeari buruz. Halaz, ere eta azken orduan, ADEGUIk sart erazi duen "preambulo" bat dela eta, ELA-STVk ez du izenpetu, beste zentral eta Ordezkarik komisioek "preambulo" eta guzti izenpetu dutelarik.

Ondorioa: esperientzia interesgarria

Lehen aldia da entresari eta langile, elkarren aurrean esertzen direla mahai baten inguruan. FMI eta horrelako bertikalismoaren ondorioak erabat alderatuak eta zokoratuak izan dira, inolako sarrerarik ez zaielarik eman konbenio honen negoziaketan. Egin ahalak egin dituzte bai, muturrak sartzeko eta mahai negoziatzaileraren ekintzak boikoteatzeko baina azken hutsaren hurrengo ere ez dute lortu.

Negoziaketa honek, sindikal girotan aipatzen denez, gauza asko nabarmendu egin ditu. Esate baterako beharrezko eta askotan ikusten ez den preparazioa, nagusiekin aurrez aurre eztabaidan hasteko.

Bestetik, garbi baldin badago aurretiazko negoziaketak beharrezko izango direla, konbenioak edo langile munduko edozein problema garbitzeko, preparazio eta kapazitate hori nahi-etaezkoa izango da, langileak ez badu nagusien pareko oso posizio txarrean geratu nahi.

Orotara esan daiteke, inposatzen ari den aro berriaren aurrean, urrats bat zabaldu dela eta lehengo egitura faszistetik etor zitekeen presio eta maneju asko alde batera utzi dela, langileek ere ordezkartza molde berriari ekin diotelarik.

Hau aski frogaturik geratu zen, mahai negoziatzaileak bi ordutako paro baten egitera hots egin zuenean, hilaren 11ean. eta berau ehuneko 90 langilek jarraitu eta mahaineko langile ordezkartzaren alde irten zenean.

Konbenioari bai; hitzaurreari ez

Konbenioaren zehaztasunak ez ditugu hemen jarriko, aski ezagunak bait dira. Garrantzizko arazoa hau da: gero eta gehiago, konbenioan azaltzen diren soldata

neurriak, egiazko izatera joko dutela eta ez orain arte bezala, konbenioan zifra batzuek jarri eta egiazki beste bat kobratu. Hitz batez esateko, errealtatea eta legalitatea bat egite bidean aurkitzen direla konbenio berri honetan azpimarka daiteke.

Hilaren 21ean jakin ziren langile botazioaren ondorenak konbenioaren akorduari buruz. Orotara 40.000 langile aipatu baldin baziren alde edo kontra, 2.000 baino ez ziren kontra mintzatu, erabateko gehiengoak onartzen zuelarik mahaiak lortutako akordua.

Zenbait atzerapenen ondotik, ostira-lez, hilak 22 izenpetzen zen konbenioa eta lau sindikal konfederakuntzak, bai eta Ordezkarik Komisioak, entresariekin bildu ziren Donostiako ADEGUIren

bulegoetan. ADEGUIk eskatu zuen berak idatziriko hitzaurre bat sar zedila konbenioaren aurrean. Horrelaxe onartu zuten ia denek. Ordezkarik Komisioak izenpetu zuten lehenbizi, ondotik, UGTk inolako dudarik egin gabe. CCOOek bere dudak mudak ibili zituen baina azkenik izenpetu egin zuen. ELA-STVk bakarrik esan zioen ezetz hitzaurre hari.

Hitzaurreak honela zioen:

"Los representantes de los trabajadores y empresarios, dada la delicada situación económica y social por la que atraviesa Guipuzcoa, y a los esfuerzos realizados por ambas representaciones para superar las dificultades y llegar a la firma del presente convenio, tratarán de realizar máximos esfuerzos para conseguir que durante los próximos seis meses se trate de superar, por la vía de la negociación cualquier dificultad que pueda surgir en el ámbito laboral, contribuyendo al progreso de Euskadi".

ELA-STVk ohar bat zabaldu zuen non argi azaltzen bait zen erabat ados zetorrela konbenioarekin, ez haatik hitzaurrearekin, hori onartzeak hau suposatzen bait du:

1— La aceptación de análisis y conclusiones de la situación actual bajo un prisma exclusivamente patronal y por lo tanto unilateral.

2— La admisión de materias impropias de un convenio que además hipoteca la acción y reivindicaciones sindicales.

3— La garantía para los patronos de un clima de estabilidad y tranquilidad sociales en los próximos seis meses, que justifique para ellos las condiciones pactadas. tifique para ellos las condiciones pactadas.

La federación ELA-STV de Guipuzcoa del metal mantiene su postura de firmar el convenio con la sola condición de suprimir el citado preámbulo y manifiesta que seguirá rechazando la negociación de convenios que intenten introducir cuestiones subjetivas que vayan encaminadas a condicionar la libre práctica sindical.

Gauza bat dago garbi. Hitzaurre horrek pakto sozialaren kutsu nabarmen daramala eta konbenioa hitzaurre horrekin onartu duten guztiek, edo ez dutela bere ekintza neurtzen jakin, edo-eta zuzen zuzenean pakto soziala izenpetzeko asmoz ibili direla.

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopeitia

- Urrut: 41 77 51 - 42 27 00

Getaria, 10

DONOSTIA

negoziaiketa noiz?

Zenbaki hau kaleratzen denerako jakingo da ea ATCKo langileen eta zuzendaritzaren arteko negoziaketak hasi diren. Hilabete daramate langileek zuzendarien atzetik, eta hauek ez dute oraindik aurpegiarik eman. Karta bat bidali diete langileei. berrogeita lauri ez beste, hilaren 28an lanean hasten ez badira, lanpostua beren gogoz galduta bezala geldituko direla, adieraziz. Beraz, 28an lantegira joango dira, denak gainera, ez bakarrik karta jaso dutenak, zuzendaritzarekin elkarriketak has-te saiatzeko.

Orain arte ere horretan ihardun dute langileek azkeneko hilabete honetan. Gobernadorearekin hiruzpalau aldiz mintzatu dira; "Delegado de Trabajo" delakoarekin berdin; ADEGUIkoekin ere ahalegindu dira, hoiak bitartekotzat egin zeza-ten, momentu batean ADEGUIra deitu bait zieten langileei, baina guztia alferrik. Ez Gobernadorearen bitartez, ezta "Delegado de Trabajo" ren bitartez, eta ADEGUIrekin ere ez da ezer lortu. Zuzendaritzak noizbait esana du 300.000 pta. gastatzeko prest dagoela komisioa lantegitik hotatzeko.

Bestalde, empresa "bulego fantas-
mak" antolatuz ari zela eta produkzioak jarraitzen zenez, gero, hori geldierazten saiatu dira langileak. Nafarroako "Amortiguadores A.P." eta Errenteriako "Catelsa" ko langileekin hitzegin ondoren lortu zu-
te hori; Cáceresko "Catelsa"ra ere joan zen komisio bat asmo berdinez, baina langileek han duten egoerarengatik, ez zen posible izan produkzioa gelditzea. 12.000 pezeta-
tako soldata dute normalean eta beste bi mila ematen diote orain ATCKo lana egi-

lana balantze bat

Ostalaritzako nafar langileek era-
man duten borroka-uztailaren 2.etik 7.
era-eguna zaigu. Hilabete honetako
hogeigarrenean biltzarre bat egin zuten
Seminarioan, eginikoa aztertze-
ko asmoz.

Izaniko ekintzaren hutsune zenbait
nabarmendu zen solasaldietan zehar.
Hotel handietako langileek benetan erre-
presentaturik ez izan kasu batez, eta
gaur egungo egoera larria non langile-
gataskariak despedituak baitira. Au-
rrera jotzeko ere gogo gutti nonbait. Ha-
laber ugazaba tippien zokoratzea ostala-
ri haundien aldetik. Jadanik berrogeita
sei despedituak daude, beste bost ere
segurki, nongoak diren, aitzitik, jakin
gabe oraino. Jende gehien kanporatu di-
tuen ostaluen artean hauk daude: 3 Re-
yes, Miami, Gola, Maisonave, Gure
Etxea, Delicias; guzti hau ez da harri-
tzekoa bestetik, "fijo" ez zirenen por-
tzentzia haundi samarra bait zegoen le-
ku hautan (ehunetik hogeita hamar bat
"3 Reyes"-en kasuan).

Azkenik sindikal zentralak berea
adierazi zuten. ORT-ek berriz laguntza
eman zuela bai "Villanueva"ko langileei
bai Ostalaritzakoei. Lehenbizikoz, sek-
tore honetan halako gertakari baten au-
rrean gara, horregatik izan dira zailtasu-
nak, horregatik ere, Tuter eta Lizarra-
ren antzera solidaritate osoa erakutsi be-
harra. Bestetik honetan parte hartu ez
duten ustalaritzako langileen ez zokora-
tzearen beharra ere. Despeditu guztiak
berriro onhartzea oraingo lehen premi-
na dukegu.

teagatik. Dena dela, langileak pozik eto-
rri dira handik; hauzoko batzarretan espli-
katu dute beren arazoa eta hango jendea-
ren eta zentral sindikalen (CCOO, CSUT
UGT, CNT) babesa lortu dute.

Hemen berriz, zentral sindikalen arte-
ko bilera batean ATCKen alde kartila bat
irekitzea erabaki zen, behar beharrezkoa
bait dute diru laguntza aurrera jarraitzeko
bururik makurtu gabe. Orain arte lortu
dutenarengatik —bailarako herrietan etx-
etxe sobreak banatuz, Zarautz, Hondarra-
bia eta Donostiako hondartzetan, beste
lantegi batzutako erresistentzi-kaxetatik
e.a.— pozik dira langileak.

Esker beroenak eman nahi dizkiete
laguntza eman duten guztiei. Eta bereha-
la argitaratuko dituzte diru kontu guztiak
bildu dena banatu dena, etab.

L.A.B.

sindikato

Urtarrilaren 23-an batzar bat egin zu-
en L.A.B.-ek. Bertan, Euskadiko langileei
sindikal alternatiba bat presentatzea eraba-
ki zuen; eta L.A.B. barneko taldeei eskein-
tzea. Alternatiba honetan ondoko hauk
erabaki ziren, beste batzuren artean:

- Euskadi mailan egituratzea.
- Euskal Herriaren burujabetasuna-
ren alde borrokatzea.
- Oinarrizko mugimendua eta orde-
karien batzordeak bultzatzea. Eta hau, lan-
gileen batasun mailarik haundiena lortze-
ko.

Bere lanean, L.A.B. puntu hauk prak-
tikara eramaten saiatu da. Baita ere mo-
mentuzko arazoei erantzuten.

Orain, aldakuntza labora politikoaga-
tik, Batzar Nagusi bat ospatu dute Uztai-
laren 24-an. Batzar horretan alternatiba-
ren egoera aztertu dute, eta harturiko era-
bakirik inportanteenak hauk izan dira:

1— L.A.B. sindikato batetan berbi-
hurtzea, alternatibaren hamaika puntuak
onartuz. Hau ez da aldaketa haundia. Zer-
gatiak? L.A.B.-ek praktikan, bide berdina
bultzatzen jarraituko duelako. Baina bide
hau egitura sindikal batzuetatik egingo da.

Orainarte, L.A.B. masa erakunde be-
zala definitzen zen. Orain, izakera berdi-
naz, ideologi ber-beraz, sindikatu bezala
eratu da. Egoera berriari hobeto eran-
tzeteko asmoz.

2— L.A.B.-ek afiliazio kanpaina bat
hasiko du. Ez bakarrik langileari seguri-
tea emateko. Baizik eta afiliatu guztiek
lan egiteko: L.A.B. barnean eta sindikal-
gintza osoan.

3— Inkompatibilitatea. L.A.B.-eko or-
dezkariek batek ezingo du talde politiko ba-
tetan kargurik izan. Baita ere, ordezkari-
tzak taldekatuak, kolektiboak izango ahal
dira.

Orainarte zeuden ordezkariak onar-
tuak izan ziren. Bestela, aldakuntza batek
atzeratu ezingo luke lana. Hemendik hila-
bete batzutara L.A.B.-en Asanblada osa-
tzailea egingo da. Bertan estatutuak etab.
onartuko dira.

L.A.B.-en ordezkari guztiak reboka-
bleak dira; edozein momentutan eta edo-
zein mailatako asanblada batetan erabakiz
gero.

XENPEREN SUB-PREFETA UKATUA

Z. Argia batetan Biacabe sub-prefeta nola jokatu zuen artzainekin aipatu genuen. Artzainak Baionaraino etorri ziren eta Biacabe-k "beheko jende" bezala tratatu z zituen.

Dirudienez sub-prefeta, Biacabe jauna, beldur izan da Baionako gertakarien geroztik.

Urepelera etorri behar zuen biharamonean (artzainekin izandako borrokak eta gero), bainez z eta gero), baina ez zen handik agertu ere.

Donibane, Garaziko, St. Michel hirirat ere abiatu behar zuen, frontoi berri estreinatzeko. Azken unean, ez zuen etortzerik izan.

Bainan Baionako sub-prefeta Xenperera joatea erabaki zuen, herriarekin "kontakto" a berriz hartzekotan, eta helburu hortan urte orozko laborantzaren txapelketa hautatua zuen. Tradizionalki urte oro festen denboran Biacabe-k kopa bat laborari txapeldunari eskaintzen dio.

Eta laborariak, "kontakto" a berriz lotzeko testu eta agiri hau Xenpere osan abaldu zuten, beren bihotz-hunkitza azalduz, sub-prefeta jaunari ere bat emanaz.

"Zure jiteak Xenperera, laborarienganat, hemen harritzen gaitu!

Zu, beheko jendearekin nahasi eta harekin mintzatzea ausartzen zarena, Baionan, dela doidoi hilabete bat gure artzain eta laborarien buruhaustei CRS-en gatazka gogor bat; gure arteko hiru kolpatuz, errepostu bakartzat ematen duzun hori.

Jakin zazu, Sous-prefeta jauna, zure joka era gogoan harturik, gauza frango ikadi ditugula:

— Gure laborari tipien interesen kontra den Estatu baten serbitzuan zirela.

— Bost ehunezko artzain eta laborarien manifestazio batek hiru urtezko dialogo eta eztabaidak baino, gure arazoak "publiko indarrekin". eta zu horren errepresentatzaile zarela, aintz aintzainatu duela. zeren manifestazio horren geroztik atxeman dugu, hots:

— Agalaxiaren kontrako "prophylaxie" ezko plana bat.

— Agalaxiaz ikuitutako artaldean galtzeak nolabait pagatuak izan ditezten - honaino beti ukatu daukutena.

Berriz elkar ikusiko dugulakoan sous-prefeta jauna, bainan ez gehiago laborarien txapelketa batetan, espero dugu !".

Hau Xenperetarrek sub-prefetarentzako eginikako hitzaldia izan zen. Sariai zabaltzen hasi zelarik hango notablen jadanik goititzen ari zela senditzen zuten, eta bazkal denboran atasa edo tensio hau gogorrenik izan zen. Xenpereko laborantzaren sindikato lehendakariak, municipal kontseilari ere dena; mintzaldi bat hasi zuen, "barka zezala, bainan goiko fonkzionario batekin bazkaldu ezina zuela; artzainek dialogo bat, joan zen maiatzaren 26ean eskatu zutelarik, sous-prefetak CRS-en gatazkaz tirokada eta bonba lakrimogenez errepostu bakarra bezala eman zuelako".

— "Esan nahi baita, nik joan behar dudala???" galdegin zuen sous-prefetak. Bere buruari gehiago pentsatzeko denborarik eman gabe sindikatoko lehendakariak jadanik beste Xenpereko kontseilaruekin jakokia utzi zuen. Lehendakariarekin joan ziren kontseilarietatik bat "Ardien Federazioko" delegatu bat ere da.

Gertaera hau eta gero, ordu oso bat iragan baino lehen, gonbidatu guztiek mahaina utzi zuten.

JAKIN

EUSKAL KULTUR
ALDIZKARIA

10 urte debekaturik egon ondoren
berriz plazara !

Hiruhilabetez behin
argitaratuko da.

Monografiak
dossierak
azterketak
kritikak
gaurko gaiak

Hirugarren zenbakiaren gai
nagusia :

AUTONOMI ESTATUTUA

Hirugarren zenbakiaren lankideak :

M. Aizpurua
J. Altzibar
J.M. Castells
A. Eguskitza
J. Intxausti
G. Jauregi
P. Kortabarria
M. Pagola
I. Sarasola

JAKIN

500 pta. urtean. 175 alea

Eskabideak eta harpidetza:

Cuartel 2- Tolosa (Gipuzkoa)
tlfno. (943) 65.11.06

LOHITZUNEKO ATUN-FESTA OHIA

Beste urte orotan bezala, Donibanek bere atun-festa antolaturik zuen. Muntaturik diren festa garrantzizkoen artean da atun-festa—; besteak Baionako festak (aurten agorrilaren hasieran) eta Miarritzeko birjin festak (agorrilaren 15ean) dira.

Larunbatean, uztailaren bederatzian, Donibane osoa “okupaturik” zen. Nunahi kanpoko karrosak nabarmentzen ahal zen eta, proportzionalki herbesteko hogeit bat auto etxeko bat ikus ahal izateko. Heltzerakoa jadanik, karrosa uzteak, buruhauste haundi bat adierazten zuen!

Jende soberakin

Donibaneko taberna eta komertxanteek, usaiaz bezala, dena apailatu zuten ahalik sos gehiena atera arazteko.

Festaren bihotza Louis XIV. plazan zen. Kioskoan orkestrak arrunt bat ari zen noizbehinka euskaldun aire bat emanaz. Inguruan, tabernak, Donibaneko lujozko barrak ziren eta aurretik pentsatzen den bezala: horrelako okasioetan asko edaten delakoan, “stand” batzu ere taberna gisa kanpoan muntatuak zituzten.

Hauen artean Ikastolak jarritako stand bat ere zegoen eta euskaldun jendea atxeman nahi zuen inor, “buru ezagunak” arkitu nahi zituen inor harat abiatzen zen.

Bertzela: “Ah, so schön, sehr schön! alemanez, edo Sverigeko hizkuntza entzuten zen, edo “Oh reallu, do you think so?” ingelesez eta holandesez, edo eta frantses kutsuak inguru guztietan xixartzuten gintuen. Gure buruei maiz galde egiten genuen Deauville Brighton edo Malmö-n bagina zer okupazio hau dela eta, Euskadin ez ginela iduritzen bait zitzaigun. Euskaraz zerbait edo beste aditzeak—eta salbuzpen bat zela—oroit arazten zigun posible zela “Euskadi” izenezko lurralde batetan gure buruak aurkitzea.

Horrenbeste kanpotar jendekin Donibanek bere euskaldun festaren kutsu guztiak galtzen ditu: jende franko lurrez ziren edariak ezin soportaturik; baketan edata edo mintzatzea ezin zen: horrenbeste pertsonenez gero alde guztietatik bultzakadak ziren, batzuetan nahi gabe besteetan probokatzeko helburuarekin; bainan ardo baso batek lurrez bukatzen zuen; sabelean ordez. Saldutako ardoa ere ez zen hoberenetarikoa: ozpinaren jasta haundia zeraman.

Munizipalitateak hartutako erabakia

Donibaneko alkateak, Ithurralde errespetagarriak, aurtengo festentzat erabaki bereziak hartuak zituen. Larunbatean kazetan irakurtzen ahal zen: “Beste urteetan gertatzen ziren borroka (indibidualak) itzurtzeko, aurten orkestra, goizeko ordu bat eta erdietan bukatuko da (besteetan ordu erdi bat gehiago egoiten dira). Bar-etako saltzaileek ez dute bezeroei alkolezko bonbil osoak salduko eta taberna guztiak goizeko ordu bietan beren ateak itxiko dituzte. Donibaneko komertsante denei beren kolaboraziorik hestuen eskatzen diet. Donibaneko oihitura hoberenak preserbatzeko”.

Ithurralde jaunak Donibaneko “moralak” garbi atxiki nahi duke eta horrelako festak ez dira “kixkildu” behar; bestela turistak beldurtu eta joango zaizkio eta!

Bainan, aurten-arte bertako “gendarmerie” eta polizia hango “orden”az arduratzen ziren. Harritzekoa larunbat arratsaldean Baionatik CRS-en autobusak Lohitzuneko bidea hartzen zutela. nabarmentzea izan zen. Eta Donibanera sartzerakoan han zai eta zai zirela ikustea: zer espero zuten, zerbait susmatzen zuten?

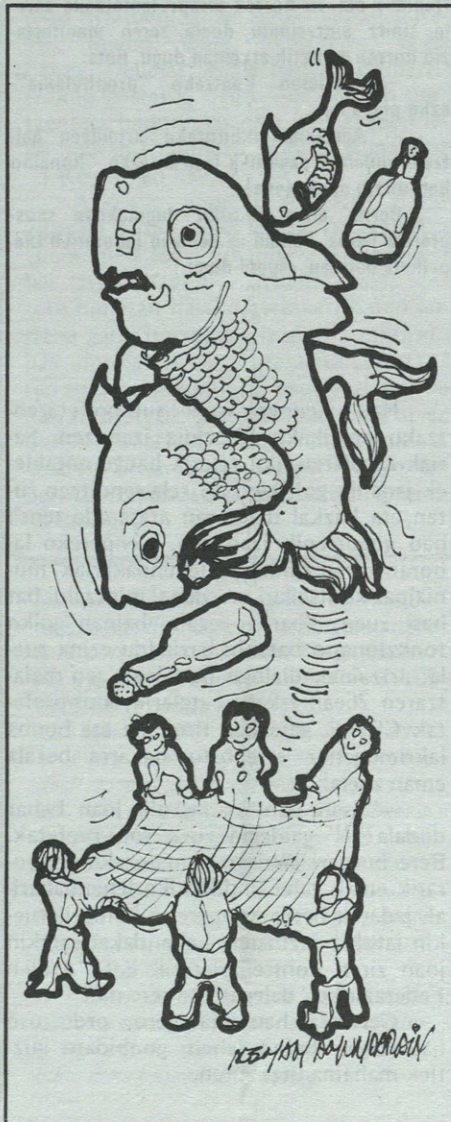
Festa bihurgunea

Programaturik zen arabera: hamaiketan zeren suzko. Gauerdian zeruan su artifizialak eta ordu bat eta erdietan orkestrak bere emanaldia bukatzen du, eta ordu bietan jendeak etxerako bidea hartu behar zuen! Ordu biak jo bezain laster: CRS-en kamioi bat hurbiltzen da. Jendek hori nabarmendurik, udaletxearen aurrean, manifestazio gisa bat apailurik gabe egiten du.

Biziki argi ikusten zen: udaletxearen hurbilen ziren gazteak—euskaldun eta kontzientziadun—eta urrunago, beste diametro batetan: turistak, gazteei begira, zeudela! Bi taldeak elkarrengadin bereizten ziren: turista borrokalaririk ere bazen lehen taldean, CRS-en okupaizioaz ohartu ziren guti batzu.

— CRS SS! CRS SS! CRS SS!

— “Eusko gudariak gera Euskadi askatzeko...”

— “Aupa gizona jeiki mutil...”

Horrelako oihu-kantu-Azkenik—, entzuten eta abesten genuen .Poliziak, berotzen hasi ginela kontuan harturik “talky-walky” batez beste CRS-en autobusei dei egina zieten.

Bainan gazteak hori hautemanik bonbilak irazten, botatzen, bidaltzen hasi ziren.

(Bonbilen tirokada nork hasi zuen doi doi ez dakigu eta mila eztabaida izan da pezeski egileak nortzu ziren esateko. Batzuek diotenez, pagatutako probokatoreen lana litzateke. Beste batzu ez dira honekin ados eta beste bertsio batzu dakartzate, baina inork ez du sustraizko frogarik).

Gazte bat, bi eta gero besteak berdin eginik; udaletxeak bonbil euri bat jasan izan zuen, udaletxean polizi talde tipi bat aurkitzen zela.

Gazteek minutu batzu inguru bonbilak igortzen jarraitzen zuten. Barneko polizia kanpoko CRS-ak jiten hasiak zirela oharturik, udaletxetik irten eta joka, kolpeka hasi ziren bi aldetatik! Hau izan zen lehen oldar aldia: gazteen gibeletik korrika, batzu preso altxaturik eta komisariat eramanik.

Komisarian zirelarik, 25 bat inguruan, Euskaldun eta Donibaneko gazteak gehienak, poliziak beren indarretaz abusatutik, ontsa makila lepoan eta buruan eskaini zieten.

Bigarren jazar-aldia berdintsu izan: joka eta nigar egiteko lakrimogenezko bonbak leher arazirik. Bitartean, turist gehienak etxeratu ziren, plazatik suntsituz.

Azkenean ikusi genuen Donibaneko “festa” nolakoa zen! Zertarako festa ez den erakusketa bati “festa” baten itxura eman nahi? Ez zen hura festa bat, festa inposatu bat baizik. Itxura turistentzat beharrezkoa zen, eta Ithurraldeko momentu batetan edo bestean “festak” bere iduripena galduko zuela edo galtzeko arriskuan zela, bere sinezko aurpegia erakutsiko zuela sentitzen zuen.

Egia esateko, hemengo biztanleek

bururaino daude, “saturazio”rat helduak dira. Komentxanteak salbu, hauk turisten sosak behar dituzte eta, haien ipurdi sakratuak mihizkatzen ari dira.

Ezker eta Eskuineko erreakzioak

Goizeko lauretan dena baretu eta itzali zen. Sub-prefeta, Biacabe jauna, Donibaneraino ekarrarazi zuten.

Ithurraldeko “Sud-Ouest” kazetan aurturki deklarazioak egin ditu: “Goizeko ordu bietan, burua galduz komertxanteek niri dei eginik, plazara abiatu nintzen eta udaletxean burua beroturik gazte erak ikusi nituen. Stand eta barguztiak hausten, funditzen eta andeatzen ari ziren. “Deabrudun” kanpoko multzoak polizia oldartzeko elkartzen ziren, polizi hauk bakea eta ordena gorde nahi zutelarik. Lehenik, 6, eta geroago 21 polizi manifestantei buru eginik, horrela ihardoki dute. Ekintza hauen bidez, multzo antolatua hauen nahia argi eta garbi susmatzen dugu: Donibaneko omena, ontsa zikindu nahian dira. Berriz horrelako “ustegabekeriak” gerta ez ditezen, igandeko erromeria suprimitzea erabaki dut”!

Ipar Euskadiko merak horrela jokatzen dute. Euskadi kanpotarrentzat egina izan behar da, eta ez herrikoentzat. Azken hauk pozik ez badira) CRSak bihali onez konpreni nahi ez delarik; indarrez uleraraziko digute.

Poliziak gau hartan arrestatutako gazte gehienak goizaldean askatu zituzten, b bainan biharamonean euskal giroan ari diren gazteen xeka joan ziren!

Pertsona hauek frogagabe akusatu zituzte, beren indarkeria jasan araziz. Makurtu nahi dituzte, batez ere turisten sasoiak delarik...

Poliziak herri zigortu behar duenez geroz, haren bide zuzena berriz “erakusteko” bost gazte frantses justiziaren aurrea eraman dituzte (J.J. Ducasse 18 urte; P. Lafitte 20; J.P. Debarbu 19; J. Hiriba-

rrren 27; J.Y. Larrandibar 21 urte); Justiziaren izenean preso altxatuak izan dira eta “poliziaren kontra biolentzia erabili dutela”-ko Baionako tribunalean akusatuak ziren. Nahi duten “ujamenduak” gertatzeko fite ibiltzen badakite. Beste batzuetan urte bat edo bi zai izan behar denean... frantses justizia biziki “hartua eta okupatua” eta gai asko dituela, gogoa ukan behar dugu.

Baionako Presondegitik bi asteren buruan gazteak liberatuak izan dira duela guti.

Ofizialki ez den erreakzio bat, hots Ithurralde eta bere inguruan diren kontseilari gehienak borroken erresponsabilitate guzia IKASTOLEN GAIN ezartzen dute.

Donibaneko aho eta belarri askotan harrabots hauek arazi dituzte. Ofizialki ez dute fitsik agertarazi, frogen eza; bainan Ikastolako norbait poliziek hartutako argazki batean edo bestean atxeman ahal balute, dena administrazioarentzat salbatua litzateke.

Malurusi Ikastolako jendea beren stand, egun gutziz, idiak bezala lanean aritu zen eta lehenagotik jakin gabe borroka hortan ere sartuak izan ziren, beren standa udaletxearen hurbilena zegoelako.

Dirudienez, Ithurralde Ikastola akusatu nahian ari da, euskalduneei municipal laguntzak mozteko, motibo baten gibeletik ari da eta “probokazioz” ere jokatzea saiatzen ari da; eskuak beti garbi edukirik!

Donibaneko biztanle xehe batek, CRS-en oldarren begira zela, aipatu zuen: “Gure atun-festa baketan ezin egin baldin badugu eta CRS-ak bidaltzen badizkigute Baionako festetan, segur aski, Amerikanoak eta Errusak bihaltzeko prest lirateke!!!

Baionako jaietan nor jinen zaigu goxoki eta ezтики?

KUKUSU

EOM

LANGILEEN
KOOPERATIBA
ELKARTEA

B/ Landeta, s/n Urrut. 812940 (3 hari)
AZPEITIA (Gipuzkoa)

aurrezki kutxa ziurtasuna eta geroa

CAJA DE AHORROS MUNICIPAL DE PAMPLONA

ABERRI EGUNA GALIZIAN

Santiago egunez, Galiziarrek beren Aberri Eguna ospatu zuten. Hori zela eta manifestazio bat egin zuten. Gutxi gora behera 15.000 pertsona bildu ziren. Etxeetan zegoen jendearen txaloak ere hartu zituzten.

Badirudi Galizian ere aberriaren sentimendua oinharritzen ari dela. Santiago egunean egin zena lekuko.

EMAKUMEAK HASERRE. Jakina denez, hilaren 11an Donostiako Trinitate enparantzan mitin bat egin zen Askatasunaren Ibilaldiaren barruan. Eta iskanbila sortu zen feministekin, beren artean ez bait zuten bat egin ADMkoak eta Gipuzkoan diren beste hiru taldetakoak —“Gipuzkoako Emakumearen Askatasunerako Elkartea”, “Gipuzkoako Feminista Talde Autonomoa” eta “Euskal Emakumeak Borrokan”. Beraz, lehenengoak beren idatzia irakurri ahal izan zuten, baina beste hiruroi ez zitzaion utzi. Hona hiru taldeok gertakizuna esplikatzeko duten agiriaren zati batzu (han irakurri nahi izan zuten agiria berriz ezin dugu argitara eman oraingoz leku faltaz):

Feminista talde guztiek idatzi bat egin behar zuten, eta idatzihori zortzi minuturen barruan irakurri behar zen.

Bestalde, partido politiko bakoitzak zortzi minutu zeuzkan bere idatzia irakurtzeko.

Feminista taldeen artean idatzi bat bakarrik egiteko posibilitaterik ez zegoela ikusi ondoren Askatasunaren Ibilaldiaren Jessorak bi idatzi irakurtzea onartu zuen, aurretik hauen mamia ezagutzen bait zuen.

Gure txanda iritsi zenean, irakurtzen hasi baino lehentxeago laburtu egin behar gurela adierazi ziguten, eta gu hortara erabat ukatu ginen.

Emakume feministak idatzia irakurtzera igo zirenean euskaraz bakarrik eta laburtuta irakur zezaketela adierazi zuten Jessorako ordezkariak.

Emakueek euskaraz irakurtzari ekin zioten eta minutu gutxi barru, Askatasunaren Ibilaldiaren Jessorako ordezkariak irakurketa hori moztu egin zuten.

Izugarrizko iskanbila eta protesta sortu zen orduan, bai entzuleen aldetik eta baita emakume feminista taldeen aldetik ere. Iskanbila honen ondoren irakurketa erdaraz egin zen.

Jessoraren aldeko jarrerak kontrako giro bat sortu zuen jendearen artean eta honek irakurketa lasai bat egiteko aukera eta idatziaren mamia behar bezala jasotzeko giroa galerazi egin zuen.

Hau dena kontuan izanik gure protestarik gogorrena adierazi nahi dugu Askatasunaren izeneko Ibilaldi honetan gure abotsa emakume zapalduen abotsa, entzun dadin nahi izan dugunean berriro ere diskriminatuak izan garelako mitin-jaialdi honen antolaketaren hasiera hasieratik.

IBILIAN ETA IHARDUNEAN

Askatasunaren Ibilaldiak jarraitzen du Euskadiko bazterretan zehar. Hegoaldean toleraturik baina “Ezezagunen” erasoak jasan behar izanez (Donostian probokadore bat, Leitza eta Urdaxen “jarraitzaileak”) Iparraldean berriz debekaturik eta CRSez eta elikopteroz zaindurik. (Debekatze honi buruz ez dira isilik gelditu Iparraldean: jasoa dugu Iparraldeko Euskal Komiteen agiri bat).

Alde batetik bestera jende asko ez badabil ere, tokiren batzuetara iristean morderka onak bildu dira, Gasteizen (20.000 lagun), Donostian, eta abarretan. Ikurriak, Catalunyaeko banderak eta POLISARIOarena dabilta jendearen artean. Apalaren aldeko pankarta bat ere bai kolumnaren batetabn.

Baina sinbolo eta oihuei buruz izan da iskanbilarik. Izan ere, antolatzaileek sinbolo bakartzat ikurriña hartu zuten, eta oihuak amnistiarik eta autonom estatutuari buruzkoak. Baina agi denez, egun, hori eta gauza gehiago eskatzen dira normalean, eta jendea ez da hain konforme izaten esan eta adierazi nahi duena mugatzen zaionean. Horregatik, izan da iskanbilarik baztarretan, Durangon estrainatuen saiora Ibilaldikoak iritsi zirenan gertatutakoa lekuko.

IPARRALDEAN ERE APALAREN ALDE. EHAS, EZKER BERRI, JAZAR, HERRIAREN ALDE eta Donibane, Ziburu, Hendaia, Biarritze eta Baionako sustengu taldeek agiri bat eman zuten argitara Baionan, uztailaren 4ean. Bertan, Apala detenitu zutenetik jasan behar izan dituenak kontatzen dituzte eta protestarik biziena azaltzen dute Apalarekin egiten ari direnarekin. “Taldea demokratiko guztiei dei egiten diegu politika kutsua duen atzerriratze horren debekatzeko” diote.

WILSON GUREKIN

Iñaki Perez Beotegi "Wilson" Euskal Herrira itzuli da. Ez konpontze batzuren ondorioz, Noruegako lurraldeak utzi zituenean Hegora jestera ez zen erabaki, eta Iparraldean gelditu da.

Amnistiaren zain jarraitzen du, eta ez da inongo alderdi eta erakunde politikoaren alde agertzen; gauzak garbi ikusi arte definitzea gaizki iruditzen bait zaio.

"Jende askok amnistia emango dutela pentsatzen du. Hau honela gertatzen bada joango naiz Hegoaldera. Alderantziz amnistia ez badute ematen, alegia—egoera aztertu egin beharko nuke, kondizioak desberdinak izango bait dira".

Sekula ez da garbi azaldu zuen egoera juridikoa nolako den. Estradizioak beste zigorguztiak kentzen al ditu?

"Egia esan, guk ere ez dagkigu. Estradizioaren kondizioak izenpetzeko eskatu zitutenean, kondizioen papera izenpetzen genuela baganekien, baina nolakoak ziren garbi jakin gabe. Gobernuak du azken hitza. Eta, ene iritziz, kondena hausteagatik 6 hilabetetik urte betekoz zigorra erortzea, edo guk genituen zigorren pisua sentitzea ez da berdina".

Herriak pozez hartu du Hego aldera joan direnen erabakia. Noiz eta nola sortu zen ideia hau?

"Espetxean sortu zen. Negoziaketa tankerako haiek hasi zirenean, Burgosen guttienez, hauteskundeetara joan behar zela erabaki genuen, nahiz eta gu espetxe barruan jarraitu. Orduan azaldu ziren zenbait proposamen: 1-- Estrainatuak irten baina hauteskundeak baino lehen itzuli, Euskadiko Ezkerraren kandidatura bultzatzeko. Hau ezin zen aurrera eramane, zeren azken momentuan izan ginen kanpora bidaliak eta denborarik ez zen gelditzen, estrainatuak mugan egonik. Gobernuak ez bazuen gure etorrera onartzen orduan bera exiliatzeko prest zegoen. Organizazioak ez zuten proposamen hau onartu. 3-- Estrainatuak bere aldetik itzuliko ziren eta herriaren aurrean presentatu. Nik proposatu nuen guk eta exiliatuak batera egitea, gobernua larritasun batean jartzeko. Nere postura ez zen onartua izan, zenbait desberdintasun agertu bait zen eta ez itzultzea erabaki nuen, momentuz".

Jendeak amnistia emango dutela esaten du baina gobernuak eduki ditu amnistia emateko beste momentu aproposagoak—hauteskunde denbora, alegia— eta ez ditu aprobetxatu...

"Suarez txapuzero bat da. Presoak kalera ateratzearekin herriaren mibilizapena geldituko zuela espero zuen, PNV eta PSOEren laguntzarekin kontatuz. Gauzak ez dira modu honetara gertatu. Gobernuaren nahi nagusia ETA isladatzea da. Baina nahi hau aurrera eramateko baldintza batzuei bete beharrean dago: amnistia ematea, alderdi politiko guztien legeztapena, jende guztiari jokoan parte hartzen uztea... Hau guztiau betetzen den momentuan ETARI gauzak ilun jarriko zaizkio. Bitartean, ez".

Zu ETA politiko militarreko militante bezala erori zinen. Gaur egun, non zaude?

"Momentu honetan, inon ere ez. Herriaren barnean konfesionismo politiko haundia dago. Orain irten naiz espetxetik eta gauzak garbi ikusi arte ez dut nahi inongo posiziorik artu. ETaren barnean zatiketak izan dira. Bakoitzaren teoriko posizipnamenduak ezagutzen ditut baina praktika ikusi beharrean nago. Ezker abertzalearen barnean dauden alderdi politikoek ez dute koherentziarik. Ezin dut ezer esan, baina herriaren barnean dagoen konfesionismoak beldurra ematen dit".

Politik aldaketa haundia izan dugu. Batzuentzat ETak bukatu behar luke bere eginkizuna; baina independentzia ez da inoiz lortu borroka harmaturik izan gabe...

"Egurra ematen jarraitu beharko dela nabaria da neretzat. Baina, eta politik aldakuntza horregatik, nola eta noiz eman behar den egur hori aztertu beharko da".

Alderdi politikoaren koherentzia eza aipatu duzu. Hauteskunde garaiko iskanbilak gogoan ditugu. Municipalak berehalaxe izango direla zabaldu da. Zure iritziz, nola eta non eman behar-ko zaio garrantzia?

"Herriari, noski. Herria oso radikalizatua dago. Praktikan alderdi politikoaren aurretik agertzen da. Baina kontutan hartu behar dugu herria ez dela gurekin ados dagoen jendea bakarrik; herria populazioaren ehuneko ehunek osatzen duela; 18 urtetik beherako jendea oso antiparla-

mentarioa izango da, baina 40 urtekoak ez. Eta haiek botorik ezin dute eman, eta bigarrenak bai...

Municipal hauteskundearen aurrean, ene iritziz, alderdikeria eta pertsonalkeria bazterturik, base erakundeak bultzatu behar dira. Herriari PNV eta PSOEek ez diote betetzen. Praktikan garbi azaltzen da, Baina demokraziak dituen arriskuak ere bai. Europako demokraziak lekuko".

Euskadik, gaur egun, bizi duen egoera, eta historikoki izan duena, Europako demokraziak zeharo desberdina da...

"Bai, egia da. Baina gogoratu Europako ezkerre ere, aldiz, oso iraultzailea izan dela, eta gaur egun integratua ez dagoena baztertua agertzen dela. Noski, sei hilabetetan ez gara egoera berdinean egongo baina nik ikusten dudana arrisku hori bi urteren buruan eduki dezakegu.

PILAR IPARRAGIRRE
GORKA REIZABAL

AZKEN ORDUA

Berri triste bat ematera behar duak aurkitzen gara. Jose Joakin Saizar Garaikoetxea gaztearen gorputza txikituta geratu da bomba baten leherketagatik. Herioak Uztailaren 26ean, arratsaldeko 6-etan eraman zuen, Ibargain-Goikoa Asteasuko baserrian. Hurrengo alean informazio zehatzagoa eskeiniko dizuegulakoan; oraingoa aipamen soilak eta tristea eman dugu.

amnistia self service

Presoak kaleratu izan direnean bizi ohi den poza berritu zen, mila aldiz gehituri, hilaren 21ean, Durangoko jesuiten patioan.

Izan ere ez zen txantxa hamaika lagun haiek aurrean izatea. Saio historikoa daudarik gabe. Baina ez zen loak hartzeko poza bizi izan; aurrera jarraitzeko asmoa, promesa eta giroa zeuden bai hizlarien aldetik, baita jendearenetik ere.

Ez zen behar adina jende bildu. Abadiora deitzen zuten karteak ez zuten egirik esaten — ezin esan — eta ahoz-ahoz pasatako abixua ez zen bazter guztietara iritsi. Dena den, Durangoko jesuiten aretoa 8.000 inguru lagun bildu zirela jotzen zen.

Seguritate indarrek gordetzen zuten patioaren aurrekaldea. Eszenariopean mural haundi bat; gainean, pixkat zikindurik ikusten zen ikurriña ederra. Gero jakin genez, gerra garaian gudarien odola jasotakoa zen. Ikurriña gehiago, bandera eta pankarta ugari jendearen artean eta inguruko paretetan: HASI, EIA, LAIA, IAM, LKI... Catalunyako banderak eta POLISARIOrena — Hauek Asakatasunaren Ibilaldikoek zerabilzkitenak — ere baziren.

Expresoak, estrainatuen familietakoak, politikoak... eta adin guztietako jendea.

Urkok eman zion hasera ekinaldiari. "Zazpi Euskal Herriek", "Zer eskatzen du Herriak"... "Independentzia" eta jendea txaloka eta berotzen hasi zen. Ondoren "Oihartzunak" taldea izan genuen aurrean ("Askatasunaren Ibilaldiaren ersekeria" e.a.) eta hauek bukatzerakoan, konturatzerako, han genituen aurrean ha-

maika lagunak' Egaña, Mentxakatorre, Monzon, Larena, Dorronsoro, Onaindia, Gorostidi, Ezkerra, Izko, Atxega eta Uriarte.

"ETA, herria zurekin" ohiuak bete zuten patio guztia. Gero, Dorronsorok Burgosko Juizioan hasera eman ziotnetik benetan Euskadiko himno bihurtu den "Eusko gudariak". Ukabilak — hamar estrainatuak — edo behatzak — Monzonek altxata; jendearen artean ere ukabilak nagusi. Berriro "ETA, herria zurekin" — ekinaldi guztian gehienbat entzungo zen oihua — eta txaloak.

Areitio bertsolariak egin zuen hamaila lagun aurkezpene:

"Anai-arrebak hemen daukagu
Euskal Herriko kemena.
Pozaren pozez lertzen dauzkagu
gure bihotz ta barrena.
Guk asko emanagatik honek
merezi dabe den dena.
Hemen dauzkagu Euskal Herriko
gudaririkan onenak".

"Gora ETA" "Gora Monzon" jendeak oihu.

Eskerrak, emozioa, borroka

Onaindiak hitzegin zuen lehenengoz, Areitio —ondorengoak bezala — aurkeztu eta gero:

"Euskal estrainatuok Euskal Herrira etortzea erabaki dugu. Esan genuen Juizioan gu juzkatzeko eskubidea Euskal Herriak bakarrik zuela, eta uste dugu Euskal Herriak aspaldi eman duela bere berrediktoa..."

"... Besteak etorri ez badira konprenitzen diren arrazoiengatik da, arrazoi teknikoak bakarrik..."

Uriarte izan zen bigarrena mintzatzen:

"Yo voy a hablar en el idioma de mi tierra. No es el idioma de mi tierra verdadera, fué el idioma de donde salí. Yo soy andaluz y vosotros me hicistéis vasco..." (Txaloak) "... La siguiente vez espero hacerlo en euskera".

Eskerrak eman zion herriari borroka egiteagatik:

"... Habeis sido la verdadera sierra, la lima, el túnel de todos nosotros. Nunca nos hemos encontrado solos, siempre hemos estado acompañados. Siempre con la esperanza absoluta de que vosotros nos sacaríais de las manos del fascismo..." Emozionaturik bukatu zuen.

Atxegak eskerrak eman zituen bere eta Dinamarkako beste lauen izenean. Honek ere, embzionaturik ezin du ia bukatu.

Hibai Rekondok "Negu luze hotzetik" kantatu zuen ondoren, "hauei espezialki dedikatua".

Ondoren Areitio Izkoren presentazioa egin zuenean, "Izko, Izko"... oihu egin zuen jendeak. Izkok:

"Aquí el pueblo está mostrando todo un camino que nosotros debemos seguir..." Continuemos la lucha..."

Isiltasuna hildakoen alde

Gorostidik, Dorronsorok mikrofonoa ondo jarri ondoren, jendeak entzuteko moduan hitzegin ahal izan zuen. Minuto batez isiltasuna eskatu zuen, Euskadiren alde hil direnengatik. Eta patio guztia isilgune handian bihurtu zen. Oraindik gartzelan eta atzerrian

daudenak askatu beharra azaldu zuelarik, jendeak "Apala askatu" eta "Apala, herria zurekin" oihuez erantzun zion.

Larena oso "mitinero" azaldu zen:

"Estamos hoy aquí porque no estamos dispuestos a aceptar el que se nos condene sine die a estar alejados de nuestro pueblo... Estamos hoy aquí porque no podíamos traicionar a todos los que a partir de Normi Mentxaka han entregado su vida por la amnistía orokorra... Euskadira heldu gara zuekin gure herriaren aldeko borroka jarraitzeko..."

Europar laguntza eskaini dieten euskaldunak agurtu zituen, bereziki, Bruselastik etorritako "bosgarren kolumna". Eta Lomonizko zentralako langileentzat solidaritatea eskatu zuen. Azkenean nerbioso samar ikusten zen hau ere.

Ondoren "Itziargo gudari jator Egaña" aurkeztu zigun Areitiok. Gartzelatuak eta atzerriratuak gogoratu zituen honek eta independentzia lortu arteko borroka jarraitu beharra. "Herri harmatua inoiz ez zanpatua" —gero jendeak jarraitu zuena— izan zen bere azken oihua.

Mentxakatorre, farrez-farrez azaldu zen eskerrak emateko guztiei.

Azkenaldiko kantarik ezagunetariok abestu zituen gero jende guztiak, Durangoko abestalde bati jarraituz. Bitartean hamaika lagunok jetxi egin ziren wazenariotik eta etxe barrura sartu. Berriro azaldu zirenean, Azpíllaga bertsolariak aurkeztu zituen falta zirenak.

Dorronsoro, Ezkerra, Monzon...

Dorronsorok nota bat irakurri zuen:

"Los extrañados componentes de la quinta columna de la Marcha de la Libertad que estamos en este acto, en honor a la verdad y deseando aclarar algunas posturas, queremos manifestar que este acto político al que hemos sido invitados es ajeno totalmente a la organización de la Marcha de la Libertad de Euskadi".

Eta aurrerago:

"Gaur hemen bagagoz ez da beren legalitatearekin; zuen legalitatearekin gagoz, badakigulako zuen borroka eta babesaz nahiko du gu-

la zuen artean ibiltzeko... Gora Euskadi Askatuta!"

Ezkerrak "kaixoka" hasi zuen bere mintzaldia.

"Besarkada beroenarekin konprenituko duzue zer esan nahi dudana".

Beraientzat zirudien omenaldi hura Euskadiren askatasunaren eta gizarte sozialista eta zanakatarik gabekoaren alde beren bizia eman dutenentzat izan zedila eskatu zuen. Bere proposamenari erantzunez, "Eusko gudariak" kantatu zen berriro. "Gora Euskadiko langileria" izan zen bere oihuetako bat.

Bertsolariak Monzon aurkeztu zuenean "Monzon, Monzon" oihua entzun zen, beste momentu batzuetan bezala. Mentxakatorrek linterna batez argi egiten ziola eta Egañak bere bastoiari heusten ziolarik, hasi zen bere diskursoa irakurtzen. Bere ahotsak, gora eta behera, oihartzun izugarria egiten zuen.

"Abertzaleak! Mota, kolore, ideia, alderdi, joera... guztietako abertzaleak, hemen daude-nak eta ez daudenak..."

Eta hogeiren bat minutuz, lehendabizi euskaraz eta gero gaztelaniaz, programa politiko oso bat aurkeztu zuen. Bere ideiak, laburki: batasuna abertzale guztien artean, soberania —estatu independente eta batua— herriaren zerbitzurako politika... eta guzti hau lortzeko herriaren mobilizazioa ere zioa. Etorkinak ere aipatu zituen, guztiak Euskaldun Herri bat osatzen dugula esanez.

Bere hitzak, sinbologi eta figraz betetarik, txalo ugari eragiten zioten jendeari. Baita oihuak ere.

Ezkerrak hilaren 29an Donostian Perturturen alde egingo den omenaldira gomitatu ondoren, berriro ere "Eusko gudariak" abestuz bukatu zen saioa.

Hamaika lagunok berehala izkutatu ziren; beren familietakoak ere zain zeu-

den baina... Jendeak ere bazuen hoietara hurbiltzeko gogorik; pare bat aldiz seguritate zerbitzua hautsi eta eszenariora gerturatu zen jendea.

Ekinaldiaren arduradunak nerbioso zebiltzen.

Eta gaua sarturik, hamar t'erdia aldera, hasi zen jendea banatzen. Osotara saio on bat izan zela esan daiteke, baten batzuek, dirudienez, hain gustora ez baziren ere. Astasunaren Ibilaldiko antolatzailleek nota bat eman zuten argitara "alderdi politikoen menejoak" salatuz. Pankarta firmatuak azaltzea eta agian Dorronsorok irakurri zuen nota ere ez zitzaizen atsegin izan, beren agirian protestaren arrazoi zehatzik ematen ez bazuten ere.

Hemen bukatzen da hamaika lagunotaz eman dezakegun informazioa. Hurrengo egunean, 22an, Bilbon beraiekin egingo zen prentsaurreko batera deitua izan ginen. Bilbon geunden gu orduan, baina denbora joan, denbora etorri, ez zitzaigun inor azaldu zitara. Ordubetez egon ginen zain, prentsaurrekoaren berri eman ziezagukeen bat topatu nahirik, baina alferrik.

Honela, Madrilgo egunkari-ek ere horren berri eman ahal izan dutelarik, guk aldiz ez. Eta beste aldizkariren batzuei ere —hemengo bati eta kanpoko beste bati— berdin gertatu zitza-ien.

Honen errua ez da hamaika lagunona, prentsaurrekoa antolatu zutenena baizik.

Eta ez dago inolako justifikaziorik egin zigutena egiteko. Badakigu aldizkari txiki eta pobrea garela, baina ez gaude ados —ezin inolaz egon— aldizkari eta irakurlego euskalduna hone-labaztertzearekin.

PERTUR GOGOAN ZAITUGU

Horixe erakutsi zen hilaren 23an, hura bahu hitu zutenetik, urtea betetzen zen egunean.

Egunkariak ziotenez, 25.000 lagun inguru bildu ziren Donostiako manifestazioan. Beste toki batzuetan ere jendea kaleratu zen, Gasteiz, Algorta, Ondarru, Lekeitio, Azpeitia, e.a. lekuko.

Donostiako manifestazioan inportantea ez zen jende asko biltzea bakarrik izan. Perturren aldeko manifestazioak herria ez dagoela Apala abandonatzekotan erakutsi zuen: bere aldeko oihuak — "Apala askatu", "Apala herri zurekin" — sarritan entzun ziren. Frantziako eta Espainiako Gobernuak kontutan izan beharko dute hori estradizioaren hauzia erabakitzeke. Beste oihu batzu: "ETA herria zurekin", "Indar errepresiboak apurtu", "COPEL solidaridad", "ATC solidaridad", "Partidos populares, legalización"... Eta baita Giscard, Fraga eta Suárezen aurkakoak ere. Bulebarrean bildurik, alderdi guztien agiria irakurtzen hasterakoan adierazi zuten nola PNVk ez zuen honekin bat egin eta PSOEk berriz azken orduan; honi jendeak txistu eginaz eta "PNV burgues" eta "PSOE imperialista" esanaz erantzun zion.

Bestalde, ikurriñarekin batera bandera gorriak eta alderdi batzuetako pankartak ere baziren. Eta aipatzekoa da duela hilabete batzu oraindik bandera gorriaren aurka norbaitzuk azaltzen baziren ere, oraingoan guzti hau bene-tako demokraziaz onartu zela.

Eta esan beharrik ez "ordenazaintzailerik" agertu ez zenez gero, erabat paketsua izan zen manifestazioa.

Perturren aldeko ekintzak ez dira oraindik bukatu. Datorren ostiralean — 29an — saio bat izanen da Donostiako Belodromoan. Bertan bere anaia Alvarok, Eva Forestek, Bandresak, Castellsak, eta Ortiz hartuko dute parte. Badaiteke estrainatuak ere azaltzea. Bestalde bertsolari eta kantariak ere izanen dira.

Wangeneberg, barruan dugunetako bat.

DEMOKRAZIA BURDIN TARTEAN

Martuteneko sei preso espetxez aldatuak izan dira. Arrazoiak beti gertatu ohi den bezala, ez dira jakinak. Xanti Urzelay, Joxe Antonio Galparsoro Artola, Joseba Esnal Arrizabalaga, Juan Wangeneberg Izagirre, Luis Fernandez Garcia eta Maria Illarramendi Etxaniz, bost espetxe bisitatuz gero, Carabanchelen daude gaur egun. Presoak zoriontsu egoteko ahalegin guztiak egin dituztela guza nabaria da: Cesarsky eta bere eskubitar lagunekin daude, galeraia ber-

Abogaduak benetan kezkatzen dituen asuntza hauxe da: hainbeste denbora pasa ondoren, inolako "auto de procesamiento" delakorik oraindik ez egotea. Beren kasua "Audencia Nacional" en dago. T.O.P. — Tribunal de Orden Público — desegin zutenean asmatu zuten instituzioa. Eta, egia esan, gauzak ez doaz behar diren moduan instituzio honetan. T.O.P.en "auto de procesamiento" delako horrek 20 egun irauten zuen beranduenetakoan ere. Orain — Martutaren 25ean detentatuak izan zirela kontutan harturik — bi hilabete baino gehiago pasa dira, eta inongo berririk ez dute. Gauzak horrela egotea presoan perjuizio osoan doa, "auto de procesamiento" egin ondoren askatasun probisional eskatzen bait da.

Franzisko Aldanondo Badiola eta Franzisko Xabier Larrañaga Juaristi, bakarrik gelditu dira Martuteneko espetxean. Preosak ugaltzen direnean kondizioak txartu egiten zaizkiela ez da gauza berria.

Basaurikoek berriz ez dute jaso inolako berririk. Pedro Mari Trueba Euba, Enkarnazion Mugika, Eduardo Menendez, Fermin Lozano, Ramon Urigen, Anjel Serna, Ruiz de Pozua, Ormazabal, Franzisko Talabera, Joseba Egiraun, Iñaki Iza Ibaizabal, Jose Lorenzo Merino eta Dolores Dabante barruan jarraitzen dira eta gauzak ikusten diren moduan, denbora asko pasa beharko dute. Bilbo-ko juzkatua inibitu egin da, baina "Audencia Nacional"ak ez du oraindik erantzunik eman.

Blanco Chivite gose greban dago Cordobako espetxean. Bere familikoak bisita egitera joan direnean ukatua ikusi dute bere nahia, eta "ofizialki" eman diten esplikazioa hauxe izan da.

Oscar Gonzalez Valencieneko espetxean jarraitzen da. Apala Beumetten. Hilario Albizu eta Iñaki Grazia Martinkasera baldalako dituen deportazioaren zain...●

Indar Zuzentzaileek presoengana igotzeko erabili zituzten eskailerak bonberoenak ziren. Bonberoenak, kezko bonbez erdi itota zeuden presoak, eta balaz zaurituak izan zirenak jeisten saiatu ziren, ahal zuten material guztia ekintza honetan erabiliz.

tutzea... Eta arrazoi hauengatik inori ez zaio axola nola bizi diren espetxeen barruan. Beren kontua da. Gizarteak baztertu egin ditu, eta hil nahi badute mende haundi bat egingo diote gizarte honi, honela ez bait ditu mantendu beharko.

Batzuetan indulto batzu ematen zaizkie. Espetxetik irten eta lana ugaria dute. Zergatik egon haiz espetxean? izaten da lehen galdera. Eta, nork onartuko du "lapur" bat bere lantokian? Handik egun guttitara berriro lapurketara —zoritxarrez berak ere egunero jan egin behar...— Poliziak ondo ezagutzen ditu, eta beraiek harrapatzea ez zaio batere kostatzen. Orduan "reincidente" bihurtzen dira. Arrazoi guttiago espetxe kondizioak kontutan hartzeko...

Presoak aspertu egin dira. Gizarte kapitalista honen aurka duten rebeldia osoa berari agertzea erabaki dute. Beren borroka ez da gaur bukatutako. Ez eta konponduko beren egoera. Baina aurrera joateko pauso tiki batzu ematen saiatu dira. Espetxe barruko egoera latza, pixka bat leuntzea nahi dute. Amnistiaren barnean berak kontuan izatea. Eta hortarako igo dira espetxeetako terrazetara. Gobernuaren promesetan ez dute sinesen. Hainbat aldiz esan zaie gelditzeko, inongo zigorrik ez dela egongo... Gero "trasladoak", egurra, zigor gelak... Oraingo honetan garbi azaldu dute jende guztiaren aurrean: EZ DUGU SINESTEN.

Hitz onak denbora guttianerabiltzen dira preso sozialekin. Beraien alde dauden hainbeste lege gizon, parlamentario, alderdi politiko, erakunde sindikal eta partikularren iritzia baztertuz, gobernuak bere erabakia aurrera eraman du. Fragaren "sin contemplaciones" gogoraturik beren eskuetan dituzten harma guztiak erabiliz, zaurituta eta ia itorik jetxi dituzte. Egun berean "trasladoak" hasi ziren. Batzu alde batera, besteak bestera; lagunak ziren guztiak sakabanatu dituzte. Elkarrekin gelditzen baziren arriskua bait zegoen...

Gobernuak kontuan hartu ez duena zera da. Alegia momentu bateko borroka izurrazteko harmak badituela, baina espetxe batetik bestera COPELeko bat trasladatzen duenean nahiz eta lehen momentuan gaizki eta lagunik gabe egon azkenik beste presoak konbentzitu egingo dituela, berarekin arrazoiak bait du.

Preso sozialen alde egin nahi izan den ekintza oro debekatua izan da. Madrileko Amnistiaren Aldeko Batzordearen lekuko. Barcelonan CNTko militanteek beren kateak apurtuta ikusi dituzte, kateatuta protesta bat egiten ari zirenean. Baina solidaritatea ez da gelditu. Nafarroan agiri bat zabaldu da amnistia orokorra denontzat eskatuz eta sozial presoan alde agertuz. Izenpetzen dute: FRP, LC, LKI, EIA, LAIA(EZ), HASI, ASANBLEA AUTONOMA, IT, GKL, GAI, LAB, SUN, CSUT, UGT, eta CNT.

GOBERNUA

C.O.P.E.L en AURKA

Uztailaren 22an bukatu zen Carabancheleko preso sozialen azken borroka. Kezko bonbez, gomazko balez, eta gomazkoak ez direnez ere —egurraz haraturik, Indar Zuzentzaileak presoan errendipena lortu zuten. Bitartean, espainol estatuko jende guztia hunkitu zuen borrokaren solidaritateak. Basauri, Barcelona, Palma de Mallorca, Granada, Melilla, Valencia e.a. eko espetxeetan motinak izan ziren; alderdi politiko eta erakundeak presoan aldeko iritzia adierazi zituzten, zenbait lege gizon, parlamentario etabarrek, bezala. Baina gobernuak bere erabakia hartua zuen.

Preso sozialen eskaera gogorra hauxe zen: "Codigo Penitenciario" delakoen erreforma, eta amnistia. Halako eskaera gogorari halako erantzun gogorra nonbait. Espainol telebistak "garbi" azaldu zigun "la opinión pública esta totalmente de acuerdo con los procedimientos utilizados" jendearen iritzia beti garbi eta apain agertzen bait daki. Betiko topikoak ere azaldu zizkigun: preso sozialak eta politikoak zer ikusirik ez dutela, eta sozialak konkretuki ez dutela amnistia eskatzeko eskubiderik. Txin pun!

Baina gauzak, zoritxarrez, espainol telebista eta bere nagusi diren gobernu

eta oligarkiaarentzat ez dira hain errexak izan. Preso sozialen egoera latza azaldu da. Bere bizimodu gogorra kontutan harturik, ez zaie axola izan beren odola borrokan ixurtzea, egurra motinean hartzea, ezer egin gabe egunero gertatzen bait zaie.

PSOEk ere agertu zuen bere iritzia "Exijimos unas condiciones más humanas". Ondo dago. Baina presoek diotenez, humanagoak izateko lehen pausoa humanoak soilik izatea da, eta heuren aitortu dutenez — PSOEkoek ez dituzte gauzak berdin ikusi dirudienez— beren kondizioak oraindik ez dire maila honetara iritsi. Zigor gelak, erru gabeko egurra, bisitak ukatzea, egunkari eta aldizkariak noizbehinka ikustea, arrazoi gabeko "traslado"ak izatea... hau da presoak ezagutzen duten, eta bizi duten, egoera.

Eta egoera horren aurka altxatu dira. Zadakite berak jendearen aurrean ez dutela "prensa ona". Gizarte kapitalistak dituen harma guztiak erabiliak izan dira, eta "lapurketak", "hilketak", "abusos deshonestos" egiten dituztenak ez daude ondo ikusiak. Pertsonal arrazoiak baztertuak izaten dira. Benetan garrantzia duena hauxe da "indeseable"en baztertzeari, gizartetik kanpora edukitzea, hauek ahaz-

APALA: ESTATUEN ARRAZOIA

Erabaki dute. Abuztuaren 2an, goizeko 9,30etan, Aix-en, Provenceko Akusazioko Tribunalaren aurrean izango da juizioa. Bertan, frantsesek, espainolek bidalitako frogaz, Apalari extradizioa eman diezaioketen esan behar dute. Espainolen akusazioak hauk dira: Ibarraren asuntua eta 1.974ko Abenduan, Beasainen, goardiazibil baten zauritzea.

Hauteskundeen ondorengo lehen juizioa politikoa izanik, Mikel Anjel Apalategiren kasua garbi azaltzen da bere abogaduentzat. "Proceso democratizadora" delakoaren barnean, erabili ohi den judizial errepresioak ezer gutti laguntzen dio aipatutako "proceso" horri. Detenitu zutenean, eta espetxean iraun ahal izateko, akusazio zahar guztiak zabaldu zituzten — Arrasate, Berazi... — Orain, juizioaren aurrean berai bultzatzen zien benetako arrazoiak zentratu dira: Ibarraren asuntua, alegia.

Apala "rehe" bezala erabilia izan da kasu honetan. Eta espainol gobernuak estradizioa lortu nahi du, nahiz eta bazterretan zabaldu den zurrumurruek momentu desegokia dela adierazi. Abogaduen ikuspegiz Interpol eta horrelako indarren partizipazpaketa soilik modu honetara uler daiteke.

Abuztuaren 2an izango den juizioan, frantsesek ez dute baidalitako frogak benetazkoak ala gezurrezkoak diren aztertuko. Erabaki behar dutena hau da: poli-

tikoak diren ala ez, eta ez badira —beraien iritziz— estradizioa eman beharrean aurkitzen dira. Legeak nork eginak diren nabari da...

Akusazioak

Ekainaren 3an detenitua izan zen Apala. Egun haietan frantses polizia "redada" haundi batzu egiten ari zen, espainol hauteskundeak zirela eta, ETAko jendearen gainean —Porquerollesa bidalitako 10 militantetuek gogoratu—. Hil horren Sean, Interpolen bitartez, espainol gobernuak, estradizioaren tramiteak betetzeko, Apalaren detentzioa eskatzen du. Hurrengo egunean Porquerollesa bidalia izan zen. Bitartean, frantses polizia garbi planteatzen dizkio gauzak, alegia Ibarrari zerbait gertatzen balitz, bera —Apalategi— espainol autoritatei eman izango litzatekeela.

Benetan, harrigarria da frantses polizia konportaera, Apalak garbi azaldu bait zien Ibarraren asuntua ez zeukala zer ikusirik. Hala eta guztiz, mehatxuak bere gainean jarraitzen zuen. "Rehe bezala erabili nahi izan dutela garbi dago" komentatzen digute abogaduek. Orain, pertsona batek ez badu zer ikusirik ekin-tza batekin, eta bere gain erotzen bada agintarien legearen pisu guztia justiziaz ezin daiteke hitzegin.

Eta Ibarraren kasuak ba zuen garrantzia. Arratsate eta Berazadiren asuntua parte hartzea izan balitz akusazioak, nahiz eta Interpolen telegrametan kasu hauek aipatu, estradizio eskaera Ekainaren 21 baino askoz lehenago egin zezaket.

Bigarren telegrama

Ekainaren 25ean eginiko telegraman akusazioak beste batzu dira. Guardazibilaren zauriketa: hau ere kaso zahar bat da, eta estradizioa lehen eskatu zezaketen. Abogaduek esaten digutenez, eta beste militantei egindako "interrogatorio" en ondorioz, Apala beren eskutan edukitzeko gogo haundia dute Indar Zuzentzaileak. Beasaingo zauriketaren ondorioa izan daitekeela pentsatzen dute, indar hauek parteide bat erortzen den bakoitzean ekin-tza Apalaren gain botatzen bait dute.

Salakuntza hau inungo frogarik gabe eginga da. Abogaduek diotenez akusazioak diogen inongo ekintzetan ez du parterik hartu.

Hau alde batera utziz, euskal oligarkiak ere badu horrelako "fijazioa" Apalari buruz. Ekainaren 20etik aurrera —Ibarr hila aurkitu zutenetik— euskal zenbait oligarkaren familien parteidek biaz batzu Euskatitik kanpora egitea erabaki dute. "Koinzidentzia izan daiteke, baina benetan harrigarri iruditzen zaigu oligarkiak nerbiosismo hori sentitzen duen momentu berean Apalaren estradizioa lortzeko instantziak haunditzea.

"Oligarkiak burua erabiltzen badakie —edo kartera erabiltzen, berdin da— pentsatzen dut. Bai batekin edo bestearekin sekula ez ditu erabaki "pasionalak" hartzen. Baina Ibarra hila gertatzea, eta bere hilketak diru asko eskatzen zen bahiketaren baten barnean gertatzea, e.a. nerbiosismo horren arrazoi dateke. Oligarkia honen infulentzia politik arrazoi izan litekeela pentsatzen dut. Beraien aurka jotzen duten taldeen "escarmiento" a behar dute. Momentu hartan zeukaten izena Mikel Anjel Apalategirena zen. Orduan, bera "chivo espiatorio" bezala hartzea ez zen erabaki zaila. ETA-ri eta antzeko borroka egiten duten taldeei eman nahi zaie zigorra, nahiz eta berak Ibarraren asuntua zer ikusirik ez izan".

Politik prozesua

Apalaren prozesu honek bereizketa batzu azaltzen ditu. Hauetako bat internazionalismoa da. Europako "stabismen" guztiaren artean aginiko paktoa: Interpol frantses gobernuaren aurrean azaltzea, eta gobernu honek eskatutakoa egitea, gobernu espainolen eskakizuna onhartzea alegia.

Estradizio mailan, laguntza hau Europak estatu guztien artean eginiko paktuaren barnean ikusi behar dugu, kasu honetan frantses eta espainol gobernuen artean dagoen laguntza judiziala; ekonomikoa, militarra, politika, e.a. alde batera utziz. Terrorismoaren aurka hartutako erabakiak, ere, kontestu honetan sartu beharrean gaude, nabariak heurak bait dira. Akordio hau zenbait legeren aldakuntza probokatu dute, estatuen arteko lege berdintsuetara iristeko.

Teoriz, terrorismoaren aurka jokatu nahi dute. Praktikan instituzionalizatuta dagoen bortxakeriaren aurkako erantzun biolento guztiren aurka ekiten dute.

Kontestu honen barnean uler daiteke espainol gobernuak frantsesari "Fiat"eko jereentearen bahiketan parte hartu dutenen— gobernuaren bertsioa— estradizioa ukatzea, Apalarena trukean ez badiote ematen.

Internazional herrikoia

Baina, gauza guztiak dituzte aldekoak eta kontrakoak. Eta Apalaren kasuan—beste hainbeste iraultzaileen kasuan be-

zala (Sacco eta Vanzetti etortzen zaizkigugogora, egun bizirik dirauen kasua bat da)— herriaren internazionalismoa agertu da. Euskal Herrian izan diren manifestazio, telegrama, pintada, e.a. ez ezik, Frantziako estatu barnean egonak ere aipatu behar ditugu. "Comité de Soutien", Mai seilako manifestazioa, Zapaldutako herriaren komitea, PCFren ezkerrean dauden talde guztien laguntza — PSU, LCR...— jaialdietan zabalduak izan diren planfetoak, kurso langileen komiteak antolatutako ekintzak...

Espainol Estatu barnean, Amnistia- ren Aldeko Jessorak antolatutako dokumentua Hego Euskadiko alderdi politiko guztiak izenpetu zuten lehen momentuan, PNV eta PSOE ez ezik. Baina herriaren nahia ikusirik Ordiziko PNV-ren batzordeak telegrama bat bidali zuen dokumentua apoiatuz eta PSOE "Asamblea de Parlamentarios Socialistas" egin zenean estradizioaren aurka agertu zen.

Apalaren aldeko komitea

Amnstiaren Aldeko Batzordearen barnean osatuta zegoen Apalaren Aldeko Komiteak zabaltea erabaki du. Bere atea alderdi guztieri iriki dizkio. Ale hau istera goazen momentuan esaten digutenez Hego Euskadin dauden alderdi politiko guztiak onartu dute, PSOE, PC, eta PSPren erantzuna gaurko izanik.

Komite honen asmotan manifestazio zentral bat egitea dago eta autobuak jartzea, nahi duena Apalaren juiziora joan dadin.

dinamarkan "primeran"

Juan Mari Aldalur Arozena, Joxe Luis Mendizabal Benito, Enrike Pagoaga Gallastegi eta Juan Migel Goiburu Mendizabal Dinamarkan jarraitzen dira. Copenaghetik 40 kilometrotara. Beharrezko bizilekua pensio bat dute, bi gela beraientzat eman zaielarik. Danes poliziak ditu beren pasaporteak eta, haien ordezt, Dinamarkan ibiltzea posibilitatzen duten paper batzu eman dizkie, bere pertsonal identifikazioarekin.

Egoera juridiko larria eta harrigarria dute gure estrainatuek. Politik babesaren eskubideak ez dituzte, ez eta turistarenak ere. Beren iritziz, poliziak berak esan dienez, espainol eta danes gobernuaren artean akordio bat dagoela garbi azaltzen da.

Danes gobernuak ordaintzen du beren egonaldia, eta diru horren truke beren mugimendu guztiak kontrolatzen ditu. Bazkaltzeko ordu juxtuak, Euskaditik hartzen dituzten telefono deiak burokratikoki libretea batetan apuntatuaz, astero poliziak egiten dizkien bisitak ordaintzeko aitzakiaz, pensioa zuzentzen duen emakumearen konplizitatea...

Gauza guzti hauek, ez ezik, komunikazioaren zailtasuna hizkuntza ez jakiteagatik, ohitura desberdinak, lana ezin aurkitzea-langabezia haundia bait dago Dinamarkan— etab. Guzti honek bizimodua larritzea lortu du.

"Zailtasun guzti hauek poliziari laguntzen diote kontrolatzeko asmoz. Sozialdemokrata eta burgesa den estatu baten antzera eramaten da kontrola, modu sutilean. Estatu honetako proletalga konsumismo eta ongitasun erlatiboaren barnean lotan dagoenez gero, politik mugimentua oso eskasa da".

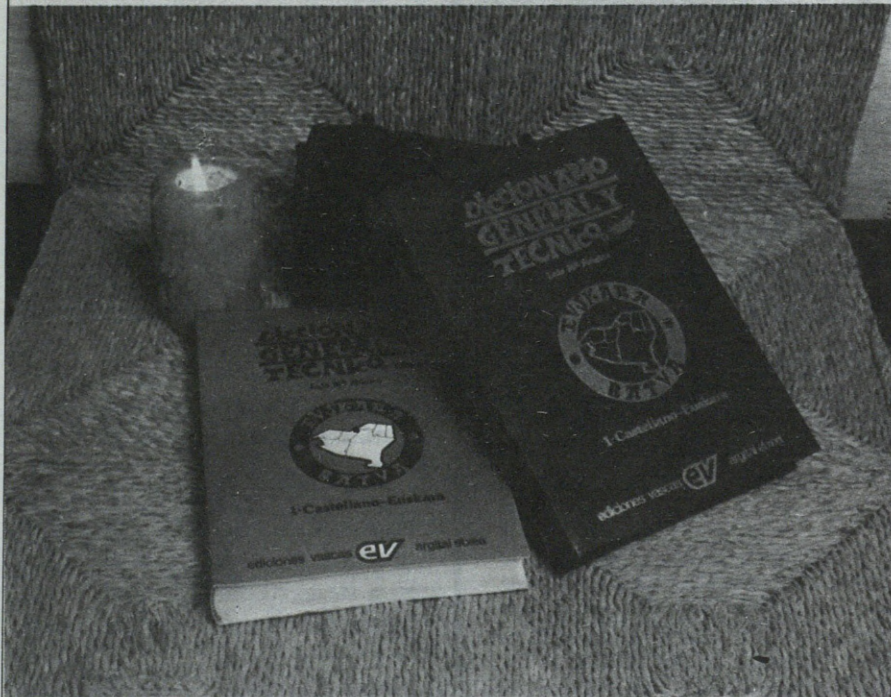
(Monoprix-en ondoan)

PRET A PORTER
SAIOA

Agurtzane Etxabek eta Mari Uribek beren denda ikustera gonbidatzen zaitu

DONIBANE LOHITZUN ● 100 Rue Gambeta ● **LABURDI**

HIZTEGIA

100.000 adiera baditu. EUSKALTZANDIAK emandako legeen arabera moldatua da.

Euskara batu eta modernoan egina. Euskarari, kultur hizkuntza normaldua bilakatzeko, autorea irtenbide konkretuak bilatzen saiatu da, gaurko idazleen praxia eta Euskaltzaindiaren errepideak kontutan hartuz.

ediciones vascas **EV** argitaletxea

villa salia

Duela urte bete, Egiako hauzoa bere beharrak betetzeko leku faltaz aurkitzen zelarik, hauzo berean etxe batekin topatu ziren: Villa saliarekin.

INP-rena den Villa Salia, aspaldiko urte hauetan abandonatua zegoen. Hauzoak beren beharrak ikusirik —haurtzaindegiak, gazte eta zaharrentzako toki bereziak, kultur etxea, etabr.— bere garbiketa eta txukuntzeari ekin zion. Baita ere, hauzo guztiak jakin zezan, maila guztietan anpaina bat hasi zuten — irrati, egunkari, etab.—

Ekintza hauen aurrean INP-k berehalia erantzun zuen: polizia, mehatxuak, etxearen hesitzea eta honelako ekintzen bidez.

Hil honen hasierarte gauza, ixiltasun osoan egon zen, baina berriz ere arazoa argitara atera zen.

Uztailaren 6an, egunkarien bidez hauzoak etxea subastan jartzzen zutela jakin zuen. Honen aurrean, haurtzaindegi-ko gurasoak asanblada bat eratu zuten subasta geldiarazteko zer egin litekeen ikusteko eta behin betikoz Villa Salia-ekin hauzoa gelditzeko. Bertatik komisio bat atera zen jestio guztiak aurrera eramango zituena, eta honela ahal duten leku gehienetan presionatzen hasten dira, INP, Udaletxea, Gobernadore, etab.

INP-rei Villa Salia ez subastatzea eskatu zitzaion. Udaletxeak erosten bazuen hauzoak jarritako helburutan, ez zutela subastatuko adierazi zuen. Udaletxeak berriz, prest zegoela erosteko esan zien. Honela, egoera aldatzen zen.

Dena dela, INP-k eta Udaletxeak beren promesak bazterturik subasta aurrera eramane zuten.

Hil honen 18-an 400 bat lagunez osaturiko manifestazio bat egin zuten. Bertan alkateari abisatzea astearteak 26ean Udaletxera joango zirela berarekin hitzegitera erabaki zen. Astearte arratsean Egi eta beste zenbait hauzoetako 300 bat lagun Udaletxera joan ziren. Alkatea ez zegoela adierazi zitzaion; eta bere ordezkariarekin hitzegitea eskatu zuten. Hau ez zela etortzen ikusirik, gaueko bederatzi t'erdietan Udaletxea hartu zuten eta alkatearen ordezkariak asteazkenean Pleno bat egingo zela Villa Salia-aren arazoa aztertzeke hitz eman zien.

Zertan gauzatuko ote da hauzoaren eskakizun hau? Modu guztietara, behin eta berriz, Udaletxeak eta beste instituzio hoik garbi erakutsi digute nork aukeratu dituen beren karguetan eta noren zerbitzutarako egiten duten lan.

indar nuklearrik, ez, ez, ez

Ostegunean, 14-ean, arratsaldeko 8-etan 150.000 pertsonen osaturiko manifestapen bat egin zen Bilbon. Basordas-eko nuklear zentralaren aurka. Bertan herriak argi eta garbi hitzegi zuen: indar nuklearrik ez.

Gehien entzun ziren garrasiak hauk izan ziren: "Centrales nucleares, muertos a millares", "Hoa, hoa, hoa, Centrales a la Moncloa". "Euskadik ez du nahi nuklear zentralik", "Iberduero kanpora", "Apala Askatu", etab.

Pankartak ere baziren. Hauzo elkarte-enak, eta alderdi politiko gehienak. "Kosta ez nuklear baten aldeko" batzordearen lehendakariak zera esan zuen: alderdiek manifestapenetan bakarrik hartzen zutela parte.

Zalbaburu plazan bukatu zen manifestapena. Han komunikatu bat irakurri zen Diputazioaren jokabidea denuntziatuz eta erresponsabilitateak eskatuz.

Basordas-eko zentrolean 900 MWe-tako 2 errektore jarri nahi dira; guztira, ba, 1800-etako indarra. USA-n 1.800 MWe-tako nuklear zentral batetarako segurtate neurriak hauxe suposatzen dute:

— 4 Km-tako radio batean inor ez bititzea.

— 42 Km-tako radio batean, 25.000 bizilagun baino gehiagoko hiriak ez egotea.

— hiri haundi bat gutxienez 59 Km-tara aurkitzea.

Gure kasuan, Basordas Bilbotik 14 Km-tara dago! Gainera, arrisku kasuan ez dago jendea salbu jartzerik. Bestetik, Bilboko zabalkuntza mugatuko du.

Arrisku hauetaz gainera, nuklear indarrak berez dituenak aipatu behar ditugu.

Nuklear zentrala ez da ehuneko —100 kontrolagarri. Ez dira ezagutzen bigarren mailako ondorioak. USA-n tekniko askok utzi du nuklear zentraletako lana. Exempulu adierazgarriena Westinghouseko 3 arduradunena dateke; beren kargua utzi ondoren, orain Californian nuklear zentralen aurkako kanpainaren buru dira.

Populazioan eta ingurugiroan dituen ondorioak hauk dira:

— Populazio termikoa: Zentralean erabiltzen den ura 10 edo 15 gradutara irteten da. Temperatura honek bakteriak ugalketa bat dakar eta inguruaren pozoitzea.

— Kontaminazio irradiaitiboak; Prozesu guztian zehar agertzen da. Ondorioak

aire eta ur

ez dira berehalakoak, baina bai seguroak: kantzer, goiz zahartzapena, lentzeria, gaixotasun kromosomikoak, mutazio genetikoak etab. dosisa haundia denean kontaminazioaren prozesua konplexua da. Adibidez, esnearena honela gertatzen da: gasezko kondarrak-euria-belarra-behia-esnea.

— Kondar irradiaitiboak: Likido eta gasezko kondarrak aipatu ditugu. Kondar materialak pilatu eta gorde egin behar dira. Mendetarakoz gainera. Eta kondar hauek ingurua kontaminatzen dute. Zentralea bera, 30 edo 40 urte buruan, lurperatu egin behar da. Nuklear zentralak nazio inperialistei atxikiak daude.

Petroleoa iturri energetiko inportantea da. 7 konpainiak dute monopolizaturik; horietatik 6 amerikarrak. Konpainia hauek ezartzen dituzte prezioak eta krisisa energetikoak erakartzen.

Multinazionalak energi merkatua dominatzen dute: Westinghouse (Gulf Oil lotua) eta General Electric (Exxon-i lotua) konpainiek nuklear zentralen merkatuaren ehuneko 50 dute. Biak amerikarrak, noski. Ondoren, baina oso atzetik, beste konpainia batzuek: Combustion Engineering (amerikarra), Babcock Wil-

cox (Gulf Oil-i lotua), Framatome (frantsesa eta Westinghouse-i lotua) eta Kraftwerk Union (alemana Siemens taldeari lotua).

Kanpaina guzti hauek petroleoaren monopolioa dute. Eta gainera beste iturri energetiko batzuren, eguzkiaren, etab.

Baina Negozioa areago doa. Exxon, Mobil Oil eta Socal konpainiak Chase Manhattan bankuak kontrolatzen ditu. Banku hau amerikarra da, munduko bostgarrena eta Rockefeller talde barnean dago.

Negozioa ezin hobea da. Bankuak konpainia petroloak kontrolatzen dituzte; hauek nuklearrak; eta hauek beste energi motako konpainiak (eguzkia etab). Energia dominatu eta monopolizatzeak joku begi bistan dago.

Joku honen aurrean ez dugu beste biderik.

SOZIALISMOA ALA BARBARIEA

**kirolzaleen
zerbitzutan**

**miner
donostia**

☎ 41 22 72

Iturengo festan, 1977-VII-16.

enbalseari ez

Gaur egun bi ekologi mota ditugu: orekaren izenean iraultzaren ezina predikatzen duena, batetik, eta hazkunde ekonomiko kapitalista kritikatzeko, natural baliakizunak eta espazioa zuzenketa sozial baten alde jartzeko borrokatzen dena.

Borroka honen mezua eta ozena gero eta bortitzago zaigu. Artiedan, uztailaren 5.ean Urraul Behera eta Murillo asanblada bat egin zen. — Logindako hauzo batzordeak konbokatutik. Hartan nabarmenki plazaratu zen Irunberriko enbalsearen kezka, Mario Gaviriaren azalpen baten bidez batibat. Azkenean Nafarroako talde politiko guztiek UCD salbu eta zenbait elkarte (Estudios Belagua, Asanblada para la defensa del medio ambiente de la Ribera, Corodinadora de Asociaciones de Vecinos de Pamplona y Comarca) ageri bat argitara eman zuten.

Lehen arazoa uraren kontrol politikoa dugu. "Ley de Aguas" delakoak Estatuaren mende jartzen du uraren erabilera: Bigarren. Hazkunde kapitalistaren moldeak batzuen publikaizoei loturik daude besteak basamortu bihurtuz: Hirugarrenik; aginte politiko mailan ez da ezer egin, nafar faxismoa Diputazioa baita. Testuinguru honetan kokatzen da Irunberriko enbalsearen proiektua.

Proiektu honek gertakari asko ezagutu du. 1958.ean Rene Petit-ek "Nafarroako Ubideare"n proiektua egiten du. 1974.

ean "Irunberriko enbalse haundiaren" proiektua publikoki azaltzen da apoiatzen du uharka hori ez egitea erabakiz. Uharka haundi horren orde hiru uharka tippi egitea erabaki du Diputazioak: Itoiz, Aspiz eta Irunberriko Uharka Tippi. Proiektu honen bidez 1.970 hektareak urperatuak izango lirake, eta Artieda, Artajo eta Ripodasko herriak ere. Beste zenbait herri lurgabeturik geratu litzateke, honela, Aos, Apardues, Argiroz, Arilez, Ayanz, Grez, Larragoz, Irunberri, Murillo Berroja, Murillo Longida, San Vicente, Tabar Villaveta, Nardues Andurra. Egia da

ere inoiz ez dela egon tratutan aritzeko planteiamendu bat; esate baterako, hazkide afektatuek eginiko ikerpenean berri, 150 miloi, soilik dago horretarako. Makurrena ez da hori, oster. Baizik eta inoiz ez dela nafar baliakizunak erabiltzeko plangintza bat egon.

Gaur egun proiektu luzexka bat hartzeman daiteke Piriniotako urak nuklear zentraletara bideratzeko eta multinazionalen mende jartzeko; guzti hau arregadio eta laborantzaren kaltetan gertatzen delarik. REGun bederatzi zentral eraiki nahi dituzte Ebro ibaialdean, eta baten hozpenerako ere urik ez dago. Tuterako zentrala eraik baledi Irati, Aragoi, Arga eta Egako urez baliatzeko enbalseak egingo lirake (hogeita hiru, bederen, arras goitik behetik) eta ur guzti horik Ebro ibaiaruntz joango. Horrexegatik ez litzateke posible lur lehorretan enbalseetan ur horien hedatzea.

Mementu hautan erregadiozko 70.000 hektarea ditugu Nafarroan bainan zenbaitetan zifra hau ez benetakoa. Kelesko erriberan, kasu batez, — hau da Cascante eta inguruak — eta Amalako erriberan —Corella etabar arregadioak badituzte, arregatzen ba dakite, bainan ahal dutenean bakarrik arregatzen dute: behin bat neguan eta, ealkitzaren bat izaten denean, udaran. Lur hauk hamabost mila hektarea guttiago dugu, beraz. Hone-taz landa 60.000 hektareak lur lehorrak ditugu. Ura honetan enplegatzeak hektarea horik emankor bihurtzea suposatuko luke eta lana ugaltzea. Ez dazagun ahantz alde aurretik pentsaturiko kanale guztietan ura erabil baledi, Nafarroa eta Bardeako kanalak batik bat, orain esistitzen diren baino 200.000 gehiago arregamendutan jar daitezkeela. Irunberriko enbalse tippiaren projektuan berrizarregadioko bi kilometro soilik lor daitezke, ur haundienak zentraletarako erabiliz.

Honengatik bada nafar baliakizunen ikertu beharra, laborantza politika egokiago baten bilatzea eta inguruarekiko, naturarekiko hazkunde orekatu baten aldeko borroka nafar guztiok gure gain hartzea.

Jatetxea

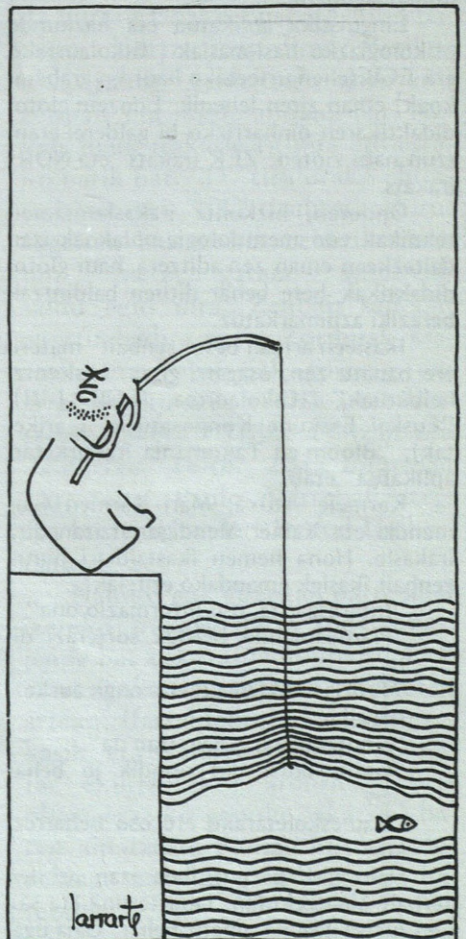
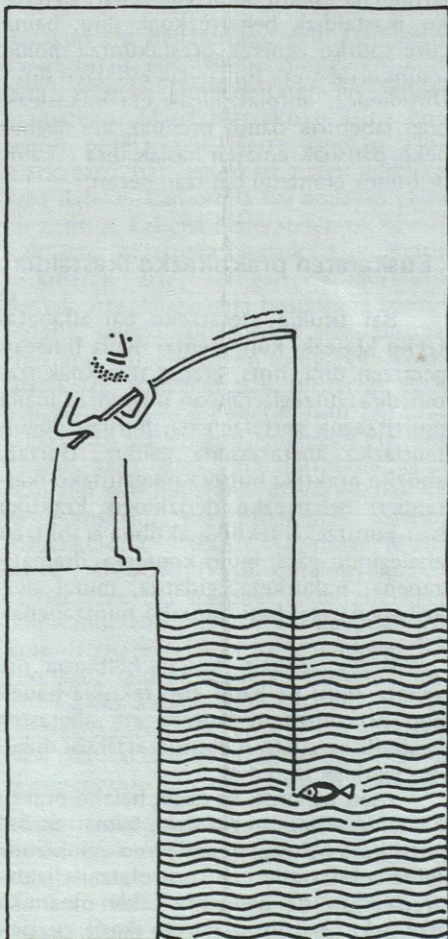
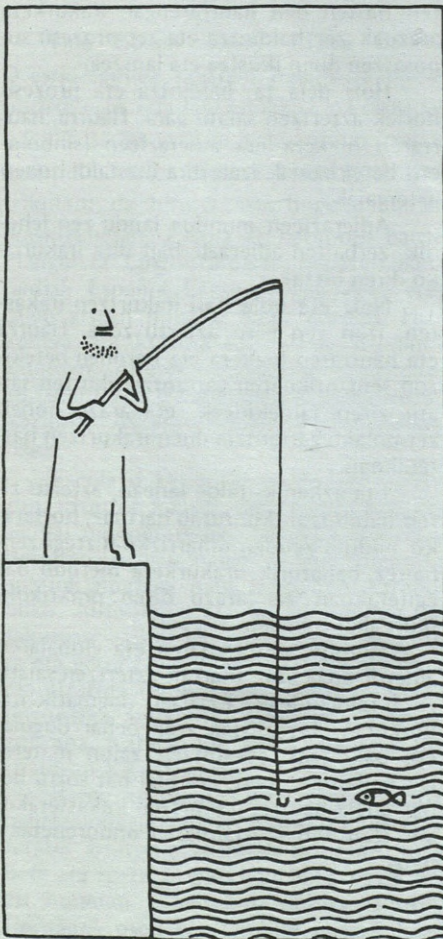
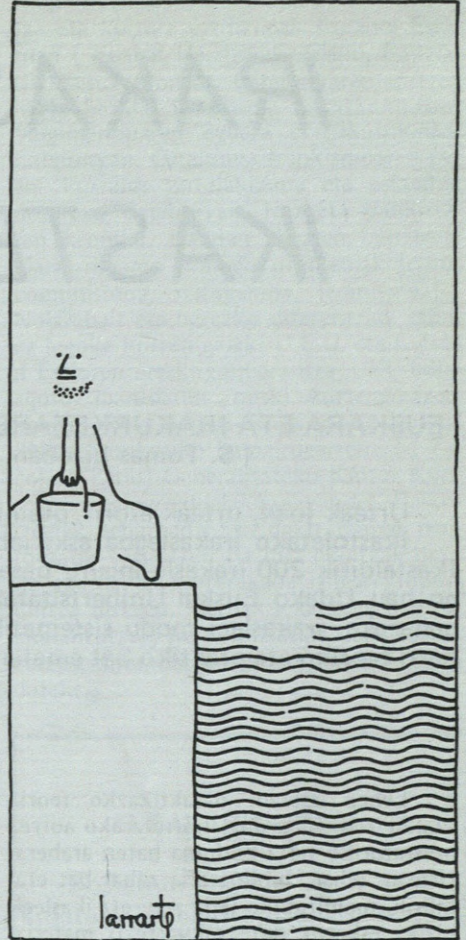
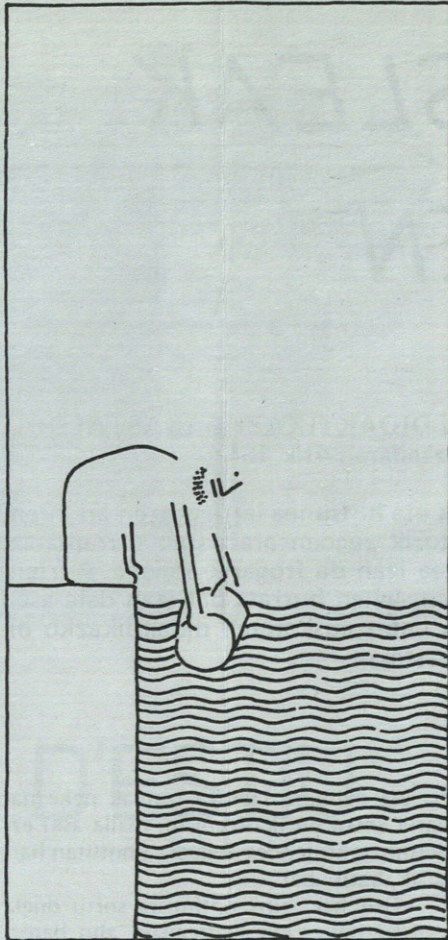
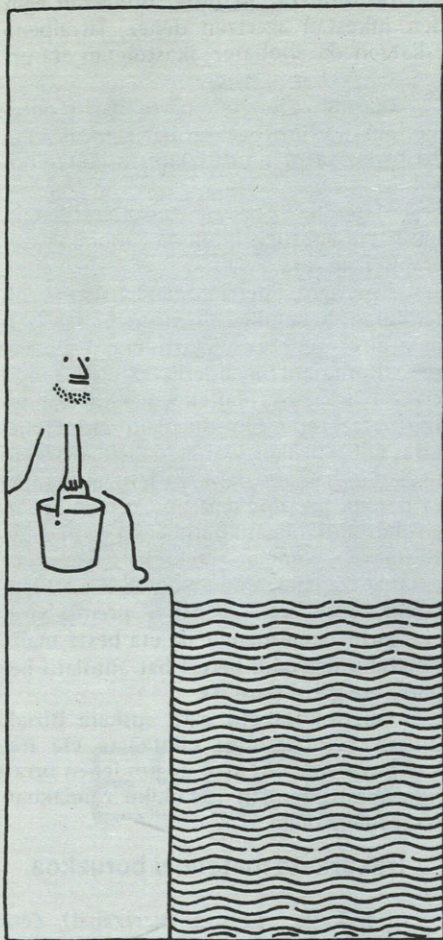
ALDANONDO

SAGARDOA — TXAKOLINA

DONOSTIA

Urrt. 412852

K. EUSKAL-HERRIA-6

IRAKASLEAK IKASTEN

EUSKARA ETA IRAKURKETAREN DIDAKTIKAZKO IKASTALDIA
(S. Tomas Lizeoan, Uztailaren 4tik 16ra)

Urteak joan, urteak etorri, premiak eta hutsunea larriagotzen ari ziren. Ikastoletako irakaslegoa aski jabeturik zegoen arazoaren garrantziaz. Ikastalditik 200 irakasle inguru pasatzea izan da frogarik argiena. Aurten-go hau Udako Euskal Unibertsitatearen, lehen hurrats bat izan dela esan genezake, irakasleei modu sistematiko batez euskararen didaktikazko oinarri teoriko eta praktikoa ematen hasteko.

Lehen astean, didaktikazko teoria azaldu zen 30 orduz, horretarako aurrez prestatutako nota bilduma baten arabera. Urtean zehar, bibliografia zabal bat erabilirik, mamitutako lana zen; eta ikasleek biziki eskertu dute eskuarteko material honen laguntza.

Linguistika aplikatua eta hazkunde psikologiazko hasi-masiak (Eskolaurreko eta EGB lehen urteetako haurren arabera) eman ziren lehenik. Edozein gloto-didaktikaren oinarrizko bi galderei erantzun nahi zioten: ZER irakats eta NOR irakats.

Ondoren, hizkuntz irakaskuntzaren teknikak edo metodologia nolakoak izan daitezkeen eman zen aditzera, haur gloto-didaktikak bete behar dituen baldintzak bereziki azpimarkatuz.

Ikasleen artean beste zenbait material ere banatu zen, osagarri gisa: "Hizkuntz-helburuak" (Eskolaurrea, EGB I-III), "Euskal Esakune Konposatuak" (ariketak), "Bloom-en Taxonomia irakurketari aplikatua" etab.

Karmele Atuxa, Mari Karmen Garmendia eta Xabier Mendiguren izan dira irakasle. Hona hemen ikastaldiari buruz zenbait ikasle emandako eritziak:

"Interesgarria, oso informazio ona"

"Planteamendu berriak sorterazi ditu".

"Teoria oso onak eta ongi aurkeztuak".

"Kontzientzia esnale izan da".

"Garbi ikusi dut nondik jo behar den".

"Gau-eskoletarako ere oso beharrezkoa".

Hain alderdi positiboa izan ez den zerbait aipatzekotan, laburtasuna eta saioen luzeegitasuna aipatu behar. Gaia uga-

ria eta denbora laburra izateak neke baria sortu du ikasleengan, maila aski ezberdinetako jendea zegoela kontutan harturik, batik bat.

Oro har, giro optimista sortu duela esan daiteke, eta ikasleok, aho batez, jarraipena eskatu du urtean zehar. Urteroko ikastaldiak beharrezkoak dira, baina gure gaurko egoerak prestakuntza molde iraunkorrago eta lotuagoak eskatzen ditu. Dirudienez, antolatzaileak eta irakasleak ongi jabeturik daude premiaz, eta dagoeneko pausoak ematen hasiak dira eskabide honek erantzun bat izan dezan.

Euskararen praktikazko ikastaldia

Bai titulua ateratzeko bai alfabetatzeko klaseak, konpetentzi maila hutsean geratzen dira, hots, erabat teorikoak izaten dira; hitzegiterakoan hizkuntza maila murriztagoa gertatzen da, buruan dugun teoriakzko aberastasuna galduz. Hortaz, ahozko praktika hutsera mugatutako ikastaldieri beharrezko derizkiogu. Praktika hau burutzeko teknika aktiboa erabiltzen ahalegindu gara: ipuin kontaera, dramatizapena, irakurketa, gidatua, mural deskribapena, gai bati buruzko mintzapenak e.a.

Berez, zenbait ikasle helburua oso zehatz ikusi ez badu ere, teknika hauek aho hizkuntzaren lantzea eta aberastea besterik ez zuten helburutzat; ikusi dugunez egokiak izan dira.

Esan beharrik ez dago, halako praktika talde ttipitan egin dela, hamarren bat gutti gora-behera; irakaslearen eginkizuna talde-animatzaile eta kontrolatzaile izatearena izan da bereziki. Talde dinamika hau aski ongi lortu da eta ikasle guztiak

oso positibotzat jo dute. Bukaeran egin den inkestan agertzen denez, jarraipena eskatzen da ahobatez, ikastoletan eta urte osoan zehar.

Ikastaldi honetan parte hartu dutenak guztira hirurogeiren bat izan dira eta 30 orduz aritu dira hizkuntza lantze honetan.

Material bezala, hizkuntz ariketak, ipuin eta abestien bilduma, muralak e.a. erabili izan dira.

Esperientzi berri honen balantzea egi terakoan benetako bideurratze bat izan dela aitor genezake, ikastoletako jendearen kontzientzia aldetik ez ezik modu erraz batez heda daitezkeen teknika multzo batez topo egin dugulako ere. Hone-tara, edozein ikastolatan, nahiz bailaratan urtean zehar aho euskara lantzeko aukera batzuk proposa daitezke, urtean behingo ikastaldi mugatu bati begira egon gabe. Bestalde, zenbait teknika konkretu (dramatizapena, ipuin kontaera e.a.) lantzeko, gure irakaslegoaren premia argi eta garbi nabarmendu da eta beste maila batetako ikastaldi berezi bat antolatu beharra ere garbi ikusi da.

Guztiok jabetu gara euskara biziak dituen bereztasunez mintzatze eta irakaste mailan eta eman dugun lehen urrats honi beste zenbait jarraikiko zaiolakoan itxaropena dugu.

Irakurketa metodoei buruzkoa

(Irakasle: Lontxo Oñartzabal). Zera izan da ikastaldi honen helburua: Ikasten hasten den haurraren irakurketa arazoak zer baldintza eta zer prozesu suposatzen duen ikustea eta lantzea.

Hori dela ta, baldintza eta prozesu horiek aztertzen saiatu gara. Haurra, haurraren hizkera eta adierazleen (sinboloen) betekizunak izan dira ikastaldi honen aztergaiak.

Adierazleen mundua landu zen lehenik, zerbaiten adierazle bait dira irakurriko diren hitzak.

Noiz eta nola hasi irakurtzen irakasten, izan zen gero aztertu zena. Haurra eta haurraren hizkera eta beronen betekizun semantikoaren garrantzia ikusten saiatu ziren taldekideek, eta arazo honek zer-nolako garrantzia duen irakurtzen hasiterakoan.

Eta azkenik, talde lanean, aztertu ziren baldintzak kontutan hartuaz, hortarako bilduta zeuden oinarriko-hiztegi zenbaitz baliaturik, irakurketa metodo bat egiterakoan zer arazo diren praktikoki ikusi ahal izan zen.

Metodo sintetikoaren eta globalaren alderdi onak eta txarrak aztertzen saiatu ziren taldekideak. Ez dago dogmarik irakurketan. Errealistak izan behar dugula, eta bakoitzak, eskaintzen zaion materialaz baliaturik, bere era bizi bat sortu behar duela hurrei irakurtzen irakasterakoan, izan zen ikastaldiaren ondorenakoa bat.

ESCOLA D'ESTIU

Hile honen 4.etik 15.era Escola D'estiu egin da. Ikastaldi hau duela hama-bi urte egin zela lehenbizikoz eta ordudani-k "Rosa Sensat" hezketa antolakizunak eratu du. Aurten bederatzi mila lagun matrikulatu da hirurehunta hogeita hamar ikaskizunetan. Escola D'Estiu-ren barne Plangintza Linguistikoaren bigarren iker-taldiak Español Estatuan egin ziren ere; gaien artean honako hauk zeuden: Hiz-kuntza eta kultura ezofizialak Español Estatuan, Adineko erdaldunei (castellano-parlants) katalaneraren irakaskuntza, Nazional Askatasunerako Mugimenduak egun.

Escola d'Estiu-ren barne eta ikaski-zun arruntez kanpo, Lizentziatu Kolejio-ak gai monografikoak antolatu zituzten. Besteren artean-luzeegia bait litzateke guztiok aipatzea- hauk izan ziren: Erre-publika, Autonomia eta Sozial Iraultza Catalunyan: 1930-1939/. Katalan literatu-ra eta gerra zibila (1936-39). Literatura eta gizarte frankist eskubideak /. Sozio-linguistika aplikatua: Hezketa eta Bilinguismoa. Katalan literatura valentziar he-rrialdean XX.gizaldean.

Barne antolamenduari gagozkiolari- haurtzaindegia zegoen goizeko bederatzi-retatik arratseko zazpirak arte; hiru hila-bete eta zortzi urteko haurrak sar zitezke-en honetan (seirehun pezeta lanordu (jornada) osoa eta larehun erdia). Esan

dezagun ere Bellaterrako geltokian auto-car-zerbitzu bat, Unibertsitatearen kon-tura zegoela Unibertsitateraino jendea eramateko. Matrikulatzeko ordaina bostehun pezeta zen. Beste aspektu azpi-markagarri bat, egunkari baten publika-tzea dateke. Lan-ordua lau ataletan zego-en zatitua. Lehena bederatzietatik hamai-kak arte; bigarrena hamaika t'erdietatik ordubatak arte; hirugarrena lauretatik bostak arte; laugarrena bostak eta laurde-netatik seirak eta laurden arte. Bostgar-ren atal bat ere bazen talde politikoak, sindikalak, pedagogikoak, hiritarrak etab. estudiatzeko. Atal honetan izan zen EIA-UPG- PSAN(P)en agerpena egun eta leku herean, kasu batez. Alde horretatik, agian izan zen giro hoberena: alegia guztiak be-re eranskailu eta programak saltzea, MPAIAC-etik PSAN (P)-raino MUM, FRAP, OCEBR, IFAR Catalunyakoak... etabar luze bat iraganaz. Ikus zitezkeen baita andereño pila bat eta kanpoan psi-komotrizitate taldeak, arte talderen bat edo lagun taldeak eguzkia hartuz.

Gaiak katalaneraz ematen baziren ere batzu gaztelaniaz eman ziren eta baka-rren bat italieraz eta frantseseraz. Mamia-ri bagagozkio tematikaren erdi baino ge-

hiago pedagogiarekin zer ikusirik zuen. Beste gaiak ere izan ziren eta ikusmolde zabalak nagusitu ziren ikastaldiaren zehar. Zenbait titulo adierazgarri litzauguke ho-netaz. Hezketa eta langile mugimendua

Catalunyan Eskola razionalistak. Hizkun-tza eta kultura ezofizialak Español Esta-tuan (Euskal Herriitik Gordailu, Galizia-tik Xesus Alonso). Catalunyen sortzea nazio bezala. Emakume Askatasunerako Mugimenduaren egoera eta ikusmoldea Catalunyan. Catalunya frankismoaren pe-an. Lurralde antolakizuna eta eskualde desoreka Catalunyan. Hezketa frankista-ren kronika. Katalan elizaren berritzea. Marxismoaren oraingo problemak (euro-comunismoa, stalinismoa, leninismoa)... Nolarebait eta berezko diferentziak salbu ez legoke horren gaizki U.E.U. eta Escola d'Estiuren arteko gonbarantza; UEU hobe-agotuz joan dadin , noski. Aurtengo ager-penean Rosa Sensat-ekoek hauxe zioten: "Nola antolatuko hamairugarrena ? (Es-cola d'Estiu) Generalitateko Kultur Kon-seileria egingo duelakoan gaude" Baiko-rregiak beharbada ? Ez dakit. Bainan frui-tuetatik ezagutzen ba dira ekintzak orai-no egindakoa aurrerakada izugarri inpor-tantea dukegu. Geroak lekarkeen institu-zionalizatzea, herri inizatiba dena fosila-zatzea, apur bat ba da ere, beste kontua dateke.

U.E.U. IRUINEAN

Bostehun inguru lagun matri-kulatuak direlarik, (egunero izaten dira matrikulapen berriak) —hasia da aurten Udako Euskal Unibertsit-atea . Nortzu joan diren? Betiko-ak, "Jakin" taldekoak, andereño zenbait eta ikasle andana bat. Az-ken hauk irakasle titulua erdieste-ko batik bat. "D" titulurako ehun-ta hirurogei , "B" titulurako hiru-rogeiren bat, goitik behetik. Aur-ten ba zen garaia!— apunteak saldu egin dira. Zenbait sailtan agortu badira ere ! Zorionak kla-seak, eta mintegiak goizean eta arratsaldeko sei t'erdia arte; ilun-tzean, ostera "Tribuna" izan ohi da. Bertan, 18-tik 22-ra bitartean Larrazabal, Paulo Agirrebaltzategi eta beste aritu da "Euskal Uniber-tsitatea"z.

Nahiko gai, guztitan parte ahal izateko; irakasle gazte andana bat; jende bat zokoratua nonbait (ESB-eko zenbaiten ustetan. Besteren artean, Ifarraldeko irakaslerik eza, kasik, eta Nafarroarekiko (eta na-far ekintzekiko) ardura gabezia ohart eraziko genuke, akatso ba-ten aipatzean. Bainan horretaz lu-zekiago arituko gara hurrengo ba-tetan.

esne eta haragi
sortzearen
azterketa
gipuzkoako
baserrietan

lurgintza

Gure amona ez zen patxarazko etxe-koandre zabala; egilea eta eragilea bai. Zer bait agindu eta berehala abiatzen ez baginen hala esaten zigun: "Hi mugitzera-ko, astarrak umea egingo dik". Hark nahi ordurako ez bada ere, astarrak umea egin baino lehen bai, egin genituen amonak agindutako lanak.

"Lurgintza" k atera du bere liburua. Bazen garaia!!! esango dute batzuek. Izan ere datoak ematen aritu zen zenbait baserri-itar luze iritzirik zegoen, hainbat dato eta zehaztasun eman, liburua egina omen zegoela entzun eta ez baitzuen argitaratua ikusten.

Lehengo batean, uztailak 20, Azpeitiako Antxietan, Aurrezki Kutxa Probintzialak aurkeztu zuen baserri-itar mordo baten aurrean.

Liburuaren izena : "Esne eta haragi sortzearen azterketa Gipuzkoako baserrietan" da.

Baserriaz hitzegin, alderdi askotatik begiratu hitzegin daiteke. Batzuentzat baserria, haize garbi eta osasungarria hartuz ederki bizi daiteken lekua da; beste batzuentzat gure aurrekoen sorlekua, gure deituren iturburua, euskararen gordelekua, eta abar.

Liburu hontan, ordea, ez duzu horrelakorik topatuko. Baserriari eguneroko ogi pusketa irabazteko lantokia den alderditik begiratzen zaio. Eta lana baserrian, luzea eta gogorra da egun askotan. Lana latza izatea, gaitzerdi litzateke ondo pagatua balego, jornal on bat irabazten bada. Eta jornal kontuan sartuz gero, baserri-itarrek bere irabazpidea, kaleko jorنالekin konparatzen du, izan ere, atetan dauzka fabrikak, gertu kaleko lantokiak.

Liburu hontan ez dira Gipuzkoako baserri guztiak aztertzen. Gutxi batzuk nahi baduzu; 30 bat dira. Hoietan sakontzen saiatzen da. Baserri bakoitzari dato asko hartu zaizkio. Urtean zehar egin dituen salduerosi guztiak kontuan hartu dira; lanean sartu dituen orduak ere bai; beraz, baserri hoietan zer gertatzen den

NOLAKO BASERRIA DAUKAGU?

agertzen da. Halere, nik uste baserri hoietangertatzen dena, gertatuko dela bestee-tan ere. Ez nuke esango gainerakoak hobeto dabilzanik, okerrago bada ere.

Eta ze ondorenak ateratzen ditu? Hori da gehienak galdetzen duena. Ondorenak, ordea, norberak atera behar ditu.

Liburuan aztertzen diren baserriok 5 urte daramatzate kontabilitatea eramatzen, kontuak zehatz ateratzen; eta zenbat jokabide aldatu egin dute ordundik honuntza.

Liburua 1972-73-74. hiru urte hoietako datoetan oinarrituta dago; baina gero, 1975. urteko datoe-kin eraskin bat ipini zaio. Lehengoan Antxietan, 1976. urteko datoak ere eskuratu zizkiguten. Beraz, baserri hoiek nola dauden ez ezik ze martxa daramaten, ze joera dituzten ere nabaitzen da pixka bat.

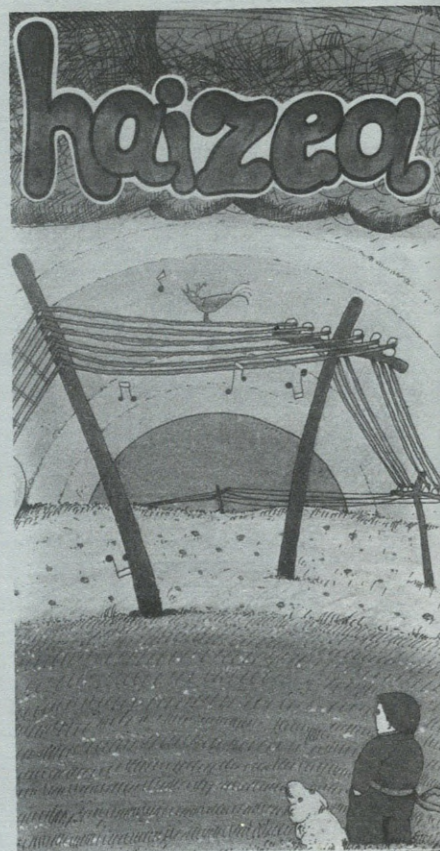
Urtero badira irabaziak izan dituzten batzuk. Honek esan nahi du, kalean hainbat irabazten dela, edota irabaz daitekeela baserrian ere; askok ezetz uste du, edota hala esaten dute behintzat.

Urtero badira galerak izan dituztenak ere. Hori errezago. Beraz gauzak estu dira. Ez dago zabarkerian eta nolanahi ibiltzerik. Ez dago gauzak gutxi gora behera egiterik. Tajuz eta buruz jokatu behar da. Detalle txikiak diruditen zenbait gauzek, itzuli dezakete balantza, irabazien edo galeren aldera.

Bestalde zer-nolako baserria, eta zer nolako baserri-itarra den alde haundia dago batetik bestera.

Dena dela hor dago liburua, ikusi eta ikasi nahi duenarentzat. Hor daude datoak. Argi egin dezakete, noski, hortik aurrera nik zer sango dizuet? Inor ez da on bere lana juzgatzeko. Hobe da besteek juzga dezaten.

JOSE ALKIZA

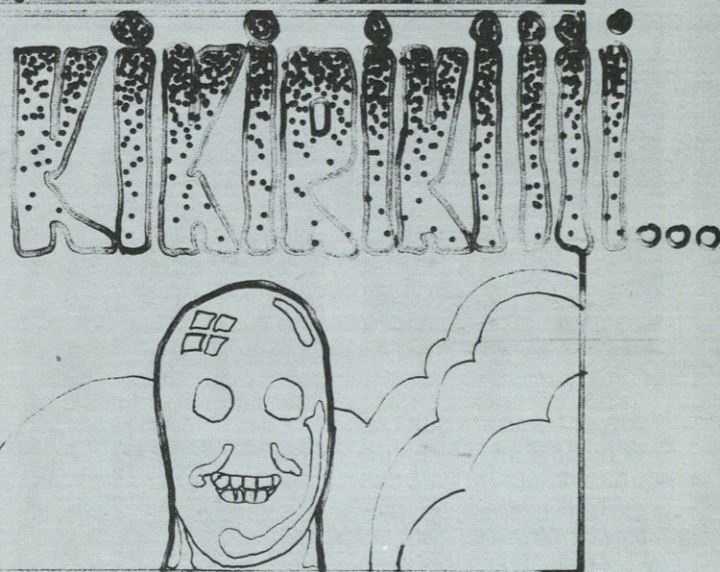
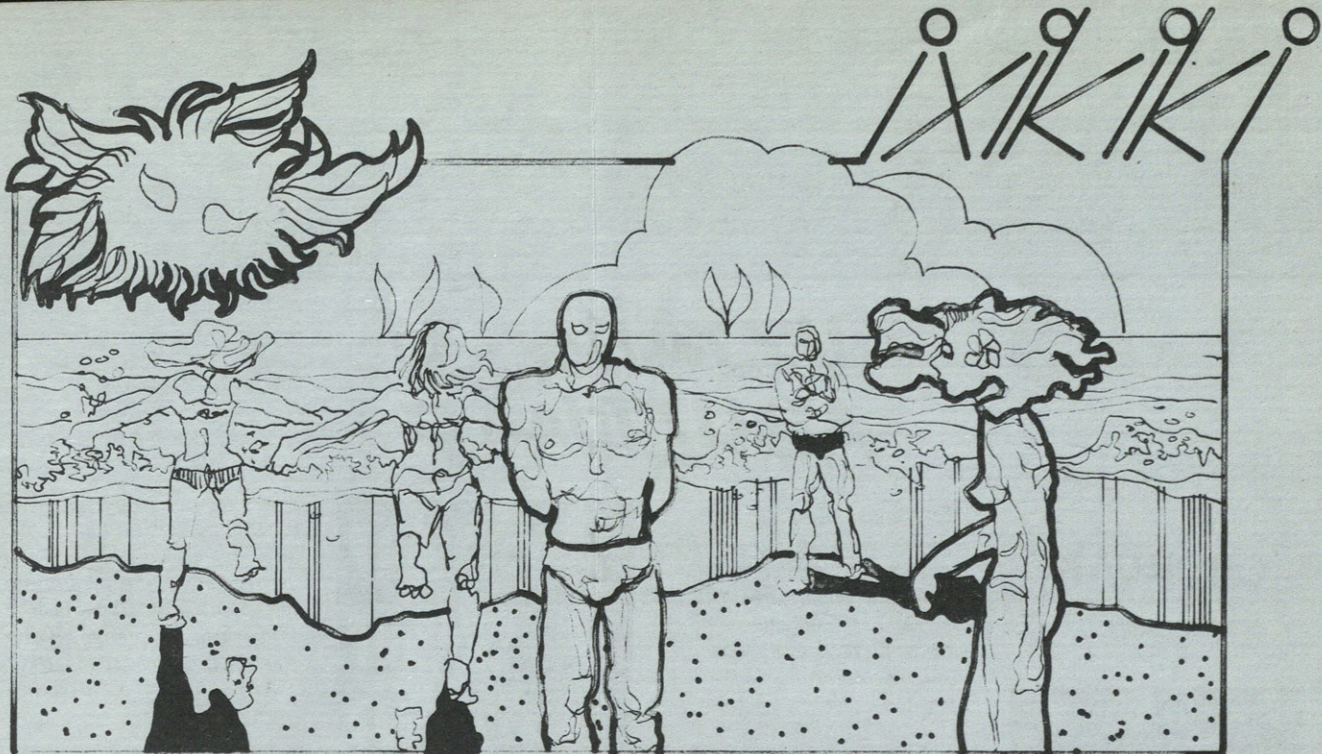

OTS diska-etxearen diska berri bat dugu. Talde berriak promozionatzen saiatzen da OTS.

HAIZEA folk musika edo antzekoa egiten du. Zergatik? Musikari ematen dion tratamenduagatik eta instrumentoengatik.

Kanta gehienetan gitarren joku melodikoa aipatzekoa da. Gai batzutan efeko espezialak nabari dira (Wha-wha distorsioa); baina beti gehiegi erabili gabe, airea propos bat sortuz. URA IXURIRIK kantan entzuten dugu horixe. LOA—LOA gaia destakagarri da baita. Ez dugu diskoaren azken kanta ahaztu behar, instrumentoengatik.

Diskak kalitatea du. Musika-karen dominioak, abots atseginak eta instrumentazio arrunt baina efektiboak sortzen dute kalitatea. Musikazaleek interes ez entzun ahal izateko kalitatea gainera.

ARTIST'S SIGNATURE

UZTAILA · 31 ABUZTUA · 7

LIBURUAK

ESNE ETA HARAGI SORTZEAREN AZTERKETA GIPUZKOAKO BASERRIETAN. Lurgintza. Gipuzkoako Aurrezki Kutxa Probintziala, "documento" bilduma. 300 or., 500 pta.

Orain argitaratu den lan hau Gipuzkoako Sindikatu kamara Agrariak urtero antolatzen duen "San Isidro" saria iaz irabazitakoa da. Egilea, "Lurgintza" — baserriarren kooperatiba bat da, hauei hainbat zerbitzu eskaintzeko sortua.

Estudioa baserriarren mundu barrutik egin dago beraz, eta garantia guztiak eskaintzen ditu. Dato ugari ematen da. Aipagarri dateke baita erelanean erabili den euskara batu eta erraza.

TEATRO OSA EUSKARAZ. Antonio Labayen., LA GRAN ENCICLOPEDIA VASCA. Lau tomo, 740 pta. bakoitzak.

Hainbat urtez gure herri-tako eszenarioetan ikusi izan diren obrak ditugu hemen bildurik. Euskal antzerkiaren historiaren zati bat. Gaur egun ez ditugu antzerki hauk eszenarioan ikusiko, beraz, ez dateke txarra liburutan bederen edukitzea.

AFRIKA'KO GERRA. (1859-1860), Antonio Zavala. AUS POA. 159 or.

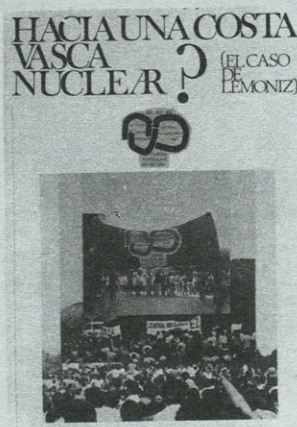
Aita Zavalak, bere lan bikoainari jarraiki, Afrikako gerrako bertsoak —baina ez gerra ezagunarenak. lehenagokoarenak baizik— bildu dizkigu liburu honetan. Bertsoak ez dira soil-soilik ematen; gerraren eta bertsoei dagokien esplikazioak erisartzen dira.

RENTERIA. 39 orr., 15 pta.

Iragan maiatzeko amnistia-aren aldeko borrokaren ondoren. Errenteriako komixio bat liburu hau egitekotan gelditu zen eta

festa egunotan kaleratu da. Borroka izugarri haren historia da, argazki eta guzti,zenbait agiri eta balantze politikoa ere ezarri zaizkio. Guztia euskaraz eta gaztelaniaz dago, eta oso era egokian aurkeztua.

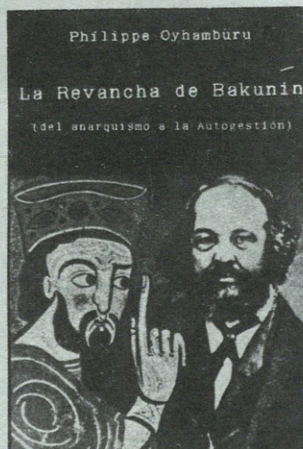
HACIA UNA COSTA VASCA NUCLEAR (El caso de Lemoiz), Euskal Itsasalde ez nuklear defentsarako batzordeak. Deba, Ea, Lekitio, Lemoiz, Mungia, Plentzia eta Bizkaiko hauzo

elkarrekin osatzen dute goian aipaturiko komixio hori. Orain arte eraman duten borrokaren berri ematen dute dokumentu-aren, prentsan argitaratutako informazioen eta abarren bitartez. Gaztelaniaz dago ia dena. Itxura aldetik, oso ongi egindako liburua da.

EL NACIONALISMO VASCO EN EL EXILIO (1937-1960), Beltza. TXERTOIA. 158 or. 390 pta. Beltzak bere hirugarren liburua eskaintzen digu. Oraingoa gerra ondoren atzerriatu zirenen historia eta analisisa egiten du, bi zatitan banatzen duela-rik bereziki: 1937tik 1951ra Euskadiko Gobernua aintzindari izan zen urteak, barruko erresistentzia eta kanpora aldeko politika diplomatikoa zuzenduz eta azken urte hortatik 1960 artekoa, Gobernu horrek gidaritza galtzen duela. Dokumentazio ugari dakar liburua eta analisisa klase ikuspegitik egin dago noski.

LA REVANCHA DE BAKUNIN (del anarquismo a la Autogestión), Philippe Oyhamburu

CAMPO ABIERTO . 245. or. 300 pta.

Liburua "A Likiñano, anarquista vasco" eskainia da eta egilea ere euskal anarkista bat dugu. Hitzaurrean bere abertzaletasuna aitortzen du eta nazional arazoa ukatzen duten anarkisten aurka mintzatzen da.

Liburua anarkismoa ezagutzen hasteko hoietakoa da, bere historia ematen duelarik Bakuninaren garaitik gaurdaino.

ALDIZKARIAK

ETORKIZUNA, 6 Algortako ikastolako aldizkaria. 1977ko ekaina.

Zenbaki honetan lan interesgarriak ditugu, batipat euskara Algorta aldean nola dagoen

jakiteko eginiko galdekizun batzu: institutoetan bestea. Honez gain, elkarriketa bat, ipuiak, e.a.

LEAIBAR. Lea Ibarreko Guraso Elkarteen hileroko orria. 1977ko ekaina. Bailada hortako herrien berri "Euskal Kultur Mintegia" deitu sailean Joseba Etxebarria kantariari elkarriketa, Europako zenbait herri zapalduen oinarritzko informazioa, egoera politikoaz artikulatu bat... guzti honek osatzen du LEAIBAR aldizkariaren zenbaki hau. Aipagarria azala, Debako Arte Eskolakoek egina.

HAUTSI, 15. 1977-VII-21 ETA (pm) zuzendaritzaren aldizkaria dugu hau. Zenbaki honetan talde honek azkenaldiko gertakariei buruz egiten duen analisia dator; KASen krisia, ETA (pm)ren krisialdia eta zatiketa, hauteskundeak, demokrazi burgesean politika

iraultzailea zer izan behar duen, borroka harmatuari buruzko jarrera, e.a. azaltzen dute. Azkenaldiko iskanbilak alde batetik behintzat argitzeko behar beharrezkoa aldizkari hau, prentsa ofizialean ez bait dugu gauza garbirik jakin ahal izan. Dena euskaraz eta gaztelaniaz.

SUGARRA, 6 LAIAren politika zabalkunde aldizkaria.

Nola beraiek ez duten esaten, guk azaldu behar LAIA-BAlrena dela. Hautes-

kundeei buruzko analisia eta beraien jarrera, amnistiaren aldeko borroka Euskadin, tratuko kolektiboa Espainian, metalekonbenioa, eraikuntzako huelga... hauek dira zenbaki honen gaiak, guztiak euskaraz eta gaztelaniaz. Itxuraren aldetik aipagarriak dira dibujoak.

AZALA

AMNISTIA "SELF SERVICE". Hau da itzuli diren estrainatuen historia azaltzeko aurkitu dugun esaldirik adierazgarriena. (Baina, lasai, oraindik behintzat ez gara "elebitasunera" pasako).

Arturok berriz, horrela jaso zituen estrainatuak eta Monzon, Durangoko ilunabar historiko hartan.

ETA BESTE

NAFARROA

Nere adiskide:

Zeruko Argia'ren 1977 -Uztaila -17'eko zenbakian, bertso batzuk argitaratzen dituzu, onela esanez:

"Bertso hauk joan den mendekoak dira, egile ezezagunarenak eta dirudienek inongo liburutan azaltzen ez direnak. Hernaniko Ramon Huizi Zabalak bidali dizkigu".

Ez da orrela: bertso oiek mende onen asierakoak dira; egilea: Jose Zapiain, Erretereri'koa; eta Auspoa'ren 123-124-125 zenbakian azaldu ziran, 188 garren orri-aldeetik aurrera.

Lerro auek urrengo zenbakian agertzen badituzu, biotzez eskertuko nizuke.

ANTONIO ZAVALA

Zure adiskide:

ELIZMENDI

Doinua: Nere sentimentua

1
Mendi eta herribehera
gaztain eta mahatsa;
malda eta zelaia
oliba eta sahatsa.
Nafarrak bi lekutan
bat bera du atsa,
mugatik mugaraino
Euskadiko arnasa.

2
Ez dira bi Nafarro,
biak dira bata,
mendi eta zelaia
nonahitik hasita.
Nafar herri berdina
goi ta behe jirata.
Ez ditzagun zatitu
biak bat dirata.

3
Hizkuntza bat zuten lehen,
mingain eta burun,
Ez zegoen erdararik
Nafarraren zerun.
Erregeen hizkuntza
ez bazuten iraul,
orain ere izango zen
Lingua Navarrorum.

4
Zelaian gaur ordea,
hizkuntza galdu da,
erdarak ez du irentsi
oraindik malda.
Erderak sopindu du
mahatsaren salda.
Gaur Herribehera herri
tristeza ez ahal da?

5
Non dago erreinua
non dago Nafarra?
Non dago historia
Erregen indarra?
Betidanik lur hartan
sortutzen zen garra?
Euskalerrriak badu
guztion beharra!

6
Gure herri zaharrenari
Nafarroa deritza,
handik lehen zetorkigun
aberri bizitza.
Orain mututu zaigu,
galdua du hitza.
Ai berpiztuko balitz
Eneko Haritza!

7
Erakust apalean
gorderikan lantza,
galdu al du Nafarroak
geroko esperantza?
Altxa zazu burua
pasa da gau latza.
Ez ahaztu zu zarela
Euskadiko ardatza.

8
Aralarko mendian
hautsita kateak,
Ireki aberriari
ireki ateak.
Gogoratu berriro
"Harritzan" urteak,
gorde Nafarroaren
betiko legeak!

9
Zenbat etsaien kontra
zinen borrokatu,
banan-banan zenitun
denak menderatu.
Baina azkenik erdarak
zaitu azpiratu.
Ez ote duzu nahi
berriro askatu?

10
Pago, haritz, urkia
gaztain eta urra.
Mahats oliba makala
Erribehera lurra.
Gari, ardo, artoa
piku eta intxaurrea:
Nor da askatasuna
kendu dun lapurra?

11
Mahatsondok dituela
nonahitik inguruan,
gordeleku zahartzat
aspaldiko muruk.
Hura du Euskalerrriak,
ametszeko helburu,
Iruinea bakarrik
bere herriburu!

12
Iruinea lur gozoan,
sarturik zuztarrak,
zazpi porbintzieta
zabalduz adarrak.
Baturik muin batetan
guztion indarrak.
Desegino ditugu
kartzelako barrak.

13
Entzun Alalarretik
Mikelen orroa,
Lehen izan zaren herri
nagusi arroa!
Hantxe gara gu denok,
Han dugu erroa.
Herririk handiena
zara Nafarroa!

14
Zu zara trumoi, tximist,
zu zara ortzadarra.
Ekaitza eta enbata,
zelai ta malkarra.
Leize zulo zara zu,
ederrez bakarra.
Hitz batetan esanda:
Zu zara NAFARRA!

**GARAGARDOA
GARA-BERRI**
EUSKAL GAI GUZTIAK BEZELA
Nortasunez,
betea eta sendoa.

GASTEIZ

Urrut: 263900

231377

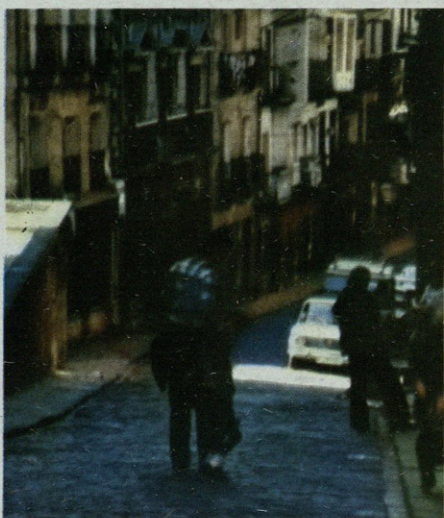
BILBO

Urrut: 4494264

4490986

EUSKAL EDARI IATOPPA

Gipuzkoa besterik ez dugu gogoan hargatik Probintzial da gure izena.

Gure probintziaren aurrerabidean gero eta lankide sutsuagoak izateko prest gaituzu: bai nekazaritzan, bai industrian, bai merkatalgoan, bai komunikabideetan,... edozein alorretan. Gipuzkoan bizi maila goratzeko bidea gerta litekeen guztian. Probintzial izena daramagu eta gipuzkoar aurrerabidearen alde ari gara ahaleginetan beti ere.

GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA